

๓๔๒-๖/๐๔๔

๓๔๒/๐

๓.๓

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวศุภลักษณ์ จันทนกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

๒ ๑๔๖๕๙ ๓

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวศุภลักษณ์ จันทนกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2545

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุดย่อย คือ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม, ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์, ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดสระบัวและโรงเรียนวัดชัยมงคล สำนักงานเขตปทุมวัน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 48 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

ผลการศึกษาค้นคว้าได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 94.54/90.10

THE DEVELOPMENT OF SELF-LEARNING PACKAGES ON THAI LANGUAGE ON THE
KINDS OF WORD FOR PRATHOM SUKSA STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
MISS SUPALUK CHANTANAGUL

Presented in the partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University
February 2002

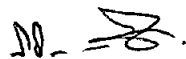
The purpose of this study was to develop a self-learning packages on Thai Language on the kinds of word for Prarhom Suksa Students. And to find the efficiency according to the set of criterion. The development of the self-learning packages on Thai Language on the kinds of word for Prarhom Suksa Students consists of 3 packages : package 1st Noun and Pronoun, package 2nd Verb and Adverb, package 3rd Preposition, Conjunction and Interjection

The sample used in this study were 48 students in Prathom Suksa V in the second semester of the academic years 2001 of Wat Chaimongkol School and Wat Srabua School. The data were analyzed by Mean and Percentage.

The result of this study indicated that get the self-learning packages on Thai Language on the kinds of word for Prarhom Suksa Students. The efficiency obtained 94.54/90.10

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พินิต วัฒนโณ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

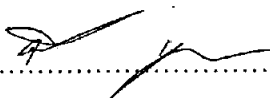
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวณีย์ ลีขาบัณฑิต)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พินิต วัฒนโณ)

กรรมการ

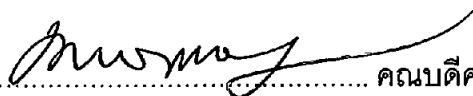
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญสง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ชัตรสุกุล)

วันที่ 27 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีได้ เพราะได้รับความเมตตากรุณาให้คำแนะนำและกำลังใจที่ดีจากบุคคลเหล่านี้ ที่ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงต่อไป

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาให้คำปรึกษาอบรมสั่งสอนและคอยกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจในทุก ๆ เรื่อง จาก ผศ.พินิต วัฒนโธ ประธานควบคุมสารนิพนธ์และคำปรึกษาในด้านวิชาการจาก ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และ ผศ.บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ผศ.เกศินี ไชติกเสถียร ที่กรุณาให้กำลังใจและคอยคำปรึกษาแก่ผู้ศึกษาด้วยดีตลอดมาและให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาและในวิชาการด้านต่าง ๆ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้ศึกษาจนสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอขอบพระคุณดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, อาจารย์สมใจ หอมสุวรรณ, อาจารย์ลิณี ศิวาธรนิศร, อาจารย์ลักษณา แก้วกมล ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาและเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ผู้ศึกษาในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระบัว และท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดชัยมงคล และบุคลากรทุกท่านของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง ที่กรุณาให้ผู้ศึกษาใช้สถานที่และ กลุ่มตัวอย่าง และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบคุณญาติพี่น้อง คุณป้าประไพศรี วัฒนจินดา และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือด้วยดี และคุณศศิธรณ์ ศีลแดนจันทร์ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและกำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสิทธิพล จันทนกุล และคุณแม่จินตนา จันทนกุล ที่ให้กำลังใจ ให้สมองและความคิด เลี้ยงดูอบรมผู้ศึกษาจนเติบโตใหญ่ สั่งสอนให้ผู้ศึกษาขยันหมั่นเพียรใฝ่หาความรู้ และตั้งอยู่ในศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก พระคุณบิดามารดาครูบาอาจารย์ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

ศุภลักษณ์ จันทนกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	5
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้.....	7
ความหมายของชุดการเรียนรู้การสอน.....	7
องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้.....	8
หลักในการสร้างชุดการเรียนรู้.....	10
คุณค่าของชุดการเรียนรู้.....	11
หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	13
/คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง.....	13
/ทักษะสำหรับผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง.....	15
/วิธีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย.....	22
ความสำคัญของภาษาไทย.....	22
หลักการที่ช่วยในการสอนภาษาไทย.....	23
โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.....	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพ.....	29
ขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพ.....	30
เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ.....	31
การยอมรับประสิทธิภาพ.....	34
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกมประกอบการเรียน.....	35
คุณค่าของเกม.....	36
จุดมุ่งหมายในการใช้เกมประกอบการเรียน.....	36
ชนิดของเกม.....	37
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกหัด.....	39
ความหมายของแบบฝึกหัด.....	39
จุดประสงค์การฝึกทักษะ.....	39
หลักการสร้างแบบฝึกหัด.....	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน.....	41
ความหมาย.....	41
ลักษณะของการ์ตูนที่ดี.....	41
ประโยชน์ของการ์ตูนในการสอน.....	42
รูปแบบของการ์ตูน.....	42
หลักการเลือกการ์ตูนในการนำไปประกอบการสอน.....	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	44
หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	45
กระบวนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียน.....	49
งานวิจัยในประเทศ.....	49

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน.....	51
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	53
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	54
การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	54
การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	55
การสร้างแบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	57
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการศึกษาค้นคว้า.....	61
ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	62
ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย.....	63
ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	65
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ จากการทดลองครั้งที่ 3.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	67
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	67

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	70
การอภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยและด้านสื่อการเรียนการสอน.....	81
ภาคผนวก ข แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านเนื้อหาและด้านสื่อการเรียนการสอน...	84
ภาคผนวก ค ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	87
ภาคผนวก ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	91
ประวัติย่อผู้ศึกษา.....	100

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	57
2	ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน.....	62
3	ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย.....	63
4	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 2.....	65
5	ผลการวิเคราะห์แนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 3.....	66
6	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม.....	88
7	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์.....	89
8	ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 แผนภูมิรูปแบบการสร้างเกม.....	38
---------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“ภาษาไทย” นับเป็นภาษาประจำชาติและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับชนชาติไทย ทั้งยังแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำชาติที่ดำรงไว้ซึ่งยืนควบคู่ไปกับความเป็นไทย เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่สำคัญระหว่างคนไทยด้วยกันและที่สำคัญที่สุดคือเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพสำหรับชนชาติไทย ซึ่งต้องอาศัย “ภาษาไทย” ด้วยกันทั้งสิ้น

กระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นความสำคัญของภาษาไทยในด้านการศึกษากิจจัดให้มีการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยให้แก่เยาวชนไทยตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถในทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ จะมีประสิทธิผลต่อเมื่อนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีความรู้ความเข้าใจ คือสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่มีศิลปะและต้องใช้อย่างมีศิลปะด้วยจึงจะเกิดผลสำเร็จอย่างยิ่ง

ทักษะที่สำคัญทางภาษาไทยทั้ง 4 ด้านที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้นยังต้องขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องและเหมาะสมของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งการเข้าใจชนิด ความหมาย และหน้าที่ของคำ นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง แต่ปัจจุบันผู้เรียนในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ได้แก่ โรงเรียนวัดชัยมงคล และโรงเรียนวัดสระบัว มีผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาในจุดประสงค์ที่ 10 ได้แก่ การเขียนคำวลีและประโยคที่กำหนดให้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำคือ ประมาณร้อยละ 50 ของคะแนนทั้งหมด จึงแสดงให้เห็นว่า เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาทักษะในการเลือกใช้คำหรือนำคำต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นพื้นฐานในการรู้จักคำ หน้าที่ และความหมายของคำ นับเป็นสิ่งสำคัญในการที่นักเรียนจะรวบรวมความรู้และนำมาประกอบขึ้น เพื่อตีความหมายที่จะให้เข้าใจ ข้อความที่ได้อ่าน ฟัง พูด หรือเขียนในการเรียน ดังนั้นวิธีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูควรหาวิธีการสอนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพราะวิธีการสอนเป็นวิธีฝึกทักษะโดยตรง นักการศึกษาบางท่านถือว่าวิธีสอนมีความสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหาหรือความรู้ที่ต้องสอนจริง

เพราะความรู้ไม่ใช่สิ่งตายตัวอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ วิธีการสอนภาษาไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเสมอมา สิ่งหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงได้แก่ การวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนวิชาภาษาไทย ซึ่งผลการวิจัยเหล่านั้นทำให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ (รัชนี้ ศรีไพรวรรณ. 2517 : คำสัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของวิธีการสอน และสื่อการสอนภาษาไทย เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอน และการใช้สื่อการสอน ผลการทดลองพบว่าวิธีการสอนโดยเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้สื่อการสอนมาช่วยในการเรียนการสอนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษามีความเชื่อว่าการใช้สื่อการสอนเข้ามาเป็นตัวกลางที่ช่วยการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงตามที่ต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อรูปแบบใดก็ตาม ล้วนเป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้นและในการใช้สื่อการสอนผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการวางแผนอย่างมีระบบในการใช้สื่อ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิดานันท์ มลิทอง. 2540 : 79)

ในการใช้สื่อการสอนต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อชนิดหรือประเภทใดก็ตาม ผู้สอนอาจจะใช้สื่อเพียงครั้งละอย่างเดียว หรืออาจใช้สื่อร่วมกันหลาย ๆ อย่างในรูปแบบของสื่อประสม (Multimedia) ก็ได้ โดยอาจใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือในการศึกษารายบุคคล การใช้สื่อประสมนี้โดยทั่วไปแล้วจะใช้สื่อแต่ละอย่างเป็นขั้นตอนไป แต่ในบางครั้งก็อาจใช้สื่อหลายชนิดพร้อมกัน การใช้สื่อการสอนโดยใช้สื่อประสมเป็นยุทธศาสตร์การสอนพื้นฐานที่เน้นการใช้ประสบการณ์การเรียนรู้หลายชนิดที่มีความสัมพันธ์กัน หรือในทำนองเดียวกันกับการเลือกใช้สื่อหลาย ๆ ชนิด ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแรงจูงใจและเป็นการเสริมแรงในการเรียนทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การใช้สื่อเพื่อเป็นการเสริมแรงเป็นเรื่องสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก ทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างกระปรี้กระเปร่ามีความตั้งใจและต้องการที่จะเรียน ทำให้ผู้เรียนได้แสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าได้ถูกต้อง ถ้าเราได้วางแผนการใช้สื่อสิ่งเร้าหรือสื่ออย่างดีแล้ว ก็ย่อมทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ทั้งทางตา หู จมูก และอื่น ๆ ถ้าผู้เรียนสามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสมากเท่าใด ยิ่งทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนย่อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สื่อการเรียนเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สื่อการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนทุกคนควรเลือกนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จากแนวโน้มที่มีการใช้สื่อประสมมากขึ้น ก็ช่วยให้ผู้เรียนได้เปรียบในหลายรูปแบบของสื่อประสม เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนช่วยประหยัดเวลาทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนก็จะมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนนับเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการนำไปใช้สู่การจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน

สื่อการเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเป็นชุดการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้บทเรียนโปรแกรมประกอบภาพการ์ตูน เกม ประกอบการเรียน และแบบฝึกประกอบภาพการ์ตูนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษา และเรียนรู้ด้วยตนเองจากชุดการเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนย่อมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนและพัฒนาตนเองตามศักยภาพความสามารถของตน เพราะปัจจุบันนี้การเรียนการสอนควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนมากกว่าการบรรยายที่มาจากครูซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกรมวิชาการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (กรมวิชาการ. 2532 : 4) และการให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ย่อมทำให้ผู้เรียนมีอิสระในความคิด จินตนาการ การรู้จักการทำงานด้วยตนเองก่อให้เกิดความรับผิดชอบ และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (พนม พริ้มอารีย์. 2522 : 49-53)

"ชุดการเรียน" เป็น สื่อทางการศึกษาที่มีคุณค่าทางการจัดการเรียนการสอนหลายประการเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูดำเนินการสอนไปตามลำดับขั้นตอนช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้บางโอกาส ช่วยถ่ายทอดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ซับซ้อนเป็นนามธรรมสูงได้ ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมการศึกษารายบุคคล ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจตามเวลาและโอกาสที่อำนวย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. 2523 : 60 ; นิพนธ์ สุขปริดี. 2525 : 77 ; วาสนา ชาวหา. 2525 : 139-140 และวิชัย วงษ์ใหญ่. 2525 : 192)

โดยสรุปแล้วการใช้สื่อการเรียนกับเด็กประถมศึกษาให้คำนึงถึงธรรมชาติการชอบเล่นของเด็ก คำนึงถึงเนื้อหาที่สอนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดยึดหลักการใช้สื่อประสม มีการทดสอบประสิทธิภาพสื่อที่สร้างใหม่ และพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด (จิวิวรรณ กীরติกร. 2532 : 19)

จากการศึกษาวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนและ/หรือสูงกว่ากลุ่มนักเรียน . ที่เรียนจากการเรียนการสอนตามปกติ (ศิริวรรณ โพร้สุวรรณ. 2531 : 2 ; บรรจง แก้ววิเศษกุล. 2533 : 47 – 48 ; สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. 2533 : 181 – 182 ; กมล เฟื่องฟูง 2534 : 87 ; วาทีนี ธีระตระกูล. 2534 : 79 – 80)

ชุดการเรียนจัดเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ และมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเนื่องจากวิชาภาษาไทยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม การนำสื่อเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ก็ยิ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ชุดการเรียนยังช่วยให้ครูได้รับความสะดวกมากในการสอนประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินและมีส่วนร่วมในการเรียนของตน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีแนวคิดในการสร้างชุดการเรียน เพื่อศึกษาว่าชุดการเรียน จะสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดความรู้ ทักษะและวินัยในตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ดีหรือไม่เพียงใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ได้ชุดการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาชุดการเรียนวิชาภาษาไทยในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียนโรงเรียนวัดสระบัวและโรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพ

มหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 144 คน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดสระบัว

จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องละ 37 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน

2. โรงเรียนวัดชัยมงคล

จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องละ 35 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวนทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดชัยมงคล และโรงเรียนวัดสระบัว ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 30 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ใช้เวลาเรียน 3 วัน วันละ 1 ชุด โดยแบ่งเวลาในการเรียนดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 3 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาความรู้เรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนาม และคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยา และคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นแต่ละชุดประกอบด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น ภาพการ์ตูน วัสดุกราฟิก เกมประกอบการเรียน บัตรคำต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีคำแนะนำวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรมพร้อมเฉลย บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัดพร้อมเฉลย บัตรทดสอบพร้อมเฉลย ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถของตนเอง

2. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยการนำชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Tryouts) เพื่อปรับปรุงแก้ไขจนชุดการเรียนนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

3. ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่วัดได้จากการทำแบบฝึกหัด และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างขึ้นไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ 85/85

85 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของผู้เรียนโดยคิดเป็นร้อยละ 85 ขึ้นไป

85 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยคิดเป็นร้อยละ 85 ขึ้นไป

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการจำและความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ ซึ่งได้จากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และผลการวิจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับชุดการเรียนรู้
2. เอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ✓
3. เอกสารเกี่ยวกับหลักการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา
4. เอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เอกสารที่เกี่ยวกับเกมประกอบการเรียนรู้
7. เอกสารที่เกี่ยวกับการ์ตูน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนการสอนเป็นสื่อทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งนิยมใช้แพร่หลายทางการศึกษาเพราะผู้สอนสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือชี้แนวทางในการสอนหรือให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองหรือทั้งผู้เรียนและผู้สอนใช้ร่วมกันได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และช่วยลดภาระการสอนของครูด้วย

ความหมายของชุดการเรียนการสอน

กู๊ด (Good. 1973 : 306) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ว่า เป็นโปรแกรมทางการเรียนที่ทุกอย่างจัดไว้โดยเฉพาะ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือ เนื้อหาแบบทดสอบและมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้ครบถ้วน

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 60-61) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ว่า "ชุดการสอน" (Instructional Package) เป็นคำที่ใช้กันมาแต่ดั้งเดิม ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้คำว่า "ชุดการเรียนรู้"

(Learning Package) เพื่อย้ำถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดการเรียนรู้เพื่อศึกษาด้วยตนเอง ภายในชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ เช่น รูปภาพ เทป วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ และการมอบหมายงาน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

วาสนา ชาวหา (2525 : 139) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้รายบุคคลว่า หมายถึง ชุดการเรียนรู้การสอนที่จัดขึ้นเป็นโปรแกรมทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปถึงขีดสุดความสามารถ โดยไม่ต้องเสียเวลาคอยผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นต้องคอย

จากที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดการเรียนรู้ดังกล่าวมาแล้วนั้นสรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ คือเทคโนโลยีทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถรายบุคคล เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้สื่อและกิจกรรมหลายชนิดประกอบกับขึ้นตามความเหมาะสม เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ครูเป็นผู้แนะนำให้ความช่วยเหลือ มีการนำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้เป็นประกอบในการสร้างชุดการเรียนรู้การสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (วาสนา ชาวหา. 2525 : 140 ; อ้างอิงมาจาก Houston and others. 1972) ได้ให้ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. คำชี้แจง (Propose) ในส่วนนี้จะอธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของชุดการเรียนรู้ สิ่งที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ก่อนเรียนและขอบข่ายของกระบวนการทั้งหมดในชุดการเรียนรู้

2. จุดมุ่งหมาย (Objectives) คือข้อความที่แจ่มชัดไม่กำกวม ที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไร หลังจากเรียนแล้ว

3. การประเมินผลเบื้องต้น (Pre-Assessment) มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่า ผู้เรียนเรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนนั้น และเพื่อดูว่าเขาได้ผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายเพียงใด

4. การกำหนดกิจกรรม (Enabling Activities) คือการกำหนดแนวทางและวิธีเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

5. การประเมินผลครั้งสุดท้าย (Post-Assessment) เป็นข้อสอบที่วัดผลหลังจากที่เรียนแล้ว

บุญเกิด ครอบหาเวช (2530 : 71) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ว่า สามารถจำแนกได้ 4 ส่วนด้วยกัน คือ

1. คู่มือ เป็นคู่มือสำหรับผู้เรียน ภายในจะมีคำชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ อย่างละเอียดอาจเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้
2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำ จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนหรือประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยคำอธิบายเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมและสรุปบทเรียน บัตรนี้นิยมใช้กระดาษแข็งตัดเป็นบัตรขนาด 6x8 นิ้ว
3. เนื้อหาสาระและสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่าง ๆ อาจประกอบด้วย บทเรียนโปรแกรม สไลด์ แผ่นภาพ วัสดุกราฟิกส์ ฯลฯ ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดการเรียนรู้ตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้
4. แบบประเมินผล ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ของตนเองก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลอาจเป็นแบบฝึกหัดให้เติมคำลงในช่องว่าง เลือกคำตอบที่ถูก จับคู่ ซึ่งดูผลจากการทำการทดลองหรือการทำกิจกรรม

กิดานันท์ มลิทอง (2540 : 181) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. คู่มือ สำหรับผู้สอนในการใช้ชุดการเรียนรู้ และสำหรับผู้เรียนใช้ในชุดการเรียนรู้
2. คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการเรียน
3. เนื้อหาสาระบทเรียน จะจัดอยู่ในรูปของสื่อต่าง ๆ เช่น สไลด์ เทป ฯลฯ
4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนทำรายงานหรือค้นคว้าต่อจากที่เรียนไป

5. การประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ตันบรรจง (2531 : 182) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้การสอนรายบุคคลไว้ว่าจะต้องเอาบทเรียนมาแบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ แต่ละหน่วยย่อยประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. บัตรคำสั่ง จะชี้แจงรายละเอียดว่า ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไร
2. บัตรกิจกรรม เป็นบัตรที่บอกให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งที่มีในบัตรกิจกรรมคือ หัวข้อเรื่อง ระดับชั้น สื่อการเรียนการสอน กิจกรรม เฉลยกิจกรรม

1. บัตรเนื้อหา เป็นบัตรที่บอกเนื้อหาทั้งหมดที่ต้องการให้เรียน สิ่งที่มีในบัตรเนื้อหา ก็คือ หัวข้อเรื่อง สูตร นิยาม ตัวอย่าง

2. บัตรกิจกรรมหรือบัตรงาน เป็นแบบฝึกหัดที่จัดทำไว้เพื่อให้ผู้เรียนฝึกหัด ทำหลังจากที่ได้ทำบัตรกิจกรรมและศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้ว ในแบบฝึกหัดนี้จะต้องทำบัตรเฉลยไว้พร้อม สิ่งที่มีในบัตรแบบฝึกหัดหรือบัตรงานคือ หัวข้อเรื่อง สูตร นิยาม กฎ ที่ต้องการใช้โจทย์ แบบฝึกหัด ให้นักเรียนตั้งใจทำเองแล้วหาคำตอบเฉลยแบบฝึกหัด

3. บัตรทดสอบหรือบัตรปัญหา เป็นข้อทดสอบตามเนื้อหาของแต่ละหน่วยย่อย และมีเฉลยไว้พร้อม อาจจะทำทั้งข้อทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และข้อทดสอบหลังเรียน (Post-test)

หลักในการสร้างชุดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 123) ไทยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 199 – 200) ได้กล่าวถึง หลักในการผลิตชุดการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ กำหนดเป็นหมวดวิชา
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวข้อเรื่อง ในการสอนแต่ละหน่วยควรแบ่งประสบการณ์ออกเป็น 4 – 6

หัวข้อเรื่อง

4. กำหนดความคิดรวบยอดและหลักการ สรุปแนวความคิด สาระ และหลักเกณฑ์ที่

สำคัญ

5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง โดยเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิง

พฤติกรรม

6. กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
7. กำหนดแบบประเมินผลต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมโดย

ใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้แล้วผู้เรียนได้เปลี่ยน

พฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกและผลิตสื่อการเรียนรู้

9. หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการประกันว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพในการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด อาจเป็น 90/90 สำหรับเนื้อหาที่เป็นความจำและไม่ ต่ำกว่า 80/80 สำหรับวิชาที่เป็นทักษะโดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วย ให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

1. การใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นขั้นนำไปใช้ซึ่งจะต้องตรวจสอบปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2533 : 495) ได้เสนอขั้นตอนในการผลิตชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้
- ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การกำหนดหน่วย หัวเรื่อง และมโนคติ
 - ขั้นที่ 2 การวางแผน วางแผนไว้ล่วงหน้า กำหนดรายละเอียด
 - ขั้นที่ 3 ผลิตสื่อการเรียนรู้ เป็นการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน
 - ขั้นที่ 4 หาประสิทธิภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ โดยนำไปทดลองใช้ปรับปรุงให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้

คุณค่าของชุดการเรียนรู้

ดี คีฟเฟอร์ (De Kieffer. 1966 : 6) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม
2. ช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. สร้างความสามัคคีให้ผู้สอน ประหยัดเวลาในการเตรียมและแก้ปัญหาครูไม่ครบ

ขั้น

นิพนธ์ สุขปรีดี (2525 : 76 – 77) วาสนา ชาวหา (2525 : 139 – 140) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 192) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อผู้เรียน ไม่ต้องกังวลว่าจะเรียนตามเพื่อนไม่ทัน หรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน
2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ตามสะดวก ช่วยในการจัดการศึกษานอกระบบ
3. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครูในบางโอกาส
4. ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนของครู ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อำนาจ เลิศขยันดี และคนอื่น ๆ (2526 : 8) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนรู้สรุปเป็นลักษณะเด่นได้ดังนี้

1. มีการพิจารณาโปรแกรมใหญ่ก่อนการสร้างโปรแกรมในหน่วยย่อย ๆ

2. เน้นตัวผู้เรียนมากกว่าตัวผู้สอน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ
3. ระบุจุดประสงค์ของชุดการเรียนเป็นระบบก่อนแล้วค่อยระบุกิจกรรม
4. ไม่จำกัดว่าจะใช้ระบบนำเสนออย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว
5. ชุดการเรียนเป็นกระบวนการ (Process) ไม่ใช่ผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Product) จึงประกอบด้วยวิธีการที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงถือเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและเป็นผลที่ได้รับจากการพัฒนานั้น

ชม ภูมิภาค (2528 : 99) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดการเรียนไว้หลายประการ เช่น

1. นักเรียนรู้จักมุ่งหมายในการเรียนชัดเจน และได้เรียนโดยการกระทำ
2. สื่อการสอนที่ใช้จะต้องมีหลายประเภทเป็นลักษณะสื่อประสมหลายอย่างย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล และเพิ่มพูนความสมบูรณ์ให้แก่การรับรู้
3. ชุดการเรียนเป็นกระบวนการที่ครบทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่จุดมุ่งหมายกระบวนการสอนและการประเมินผล

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับชุดการเรียน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 199) ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุดการเรียนที่เป็นสื่อกิจกรรมการเรียน จัดทำขึ้นเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงนำมาใช้เป็นทฤษฎีพื้นฐานในจัดทำและการใช้ชุดการสอน
2. หลักเกี่ยวกับสื่อประสม ชุดการเรียนเป็นสื่อประสม ซึ่งหมายถึง การใช้สื่อหลาย ๆ อย่างที่เสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบมาใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อได้อย่างเหมาะสม
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ ชุดการเรียนเป็นสื่อการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างฉับพลัน อีกทั้งได้ประสบการณ์แห่งความสำเร็จหรือการเสริมแรง มีการเรียนเป็นขั้น ๆ ตามความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นชุดการสอนจึงจัดทำขึ้นมาโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้
4. หลักการวิเคราะห์ระบบ ชุดการเรียนจัดทำขึ้นมาโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ระบบ มีการทดลองสอนปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่เชื่อถือได้ จึงนำออกใช้เผยแพร่ กิจกรรมการเรียนการสอน

โดยใช้ชุดการเรียนรู้ได้อาศัยวิธีการระบบทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้การสนทน้นดำเนินไปได้ อย่างสัมพันธ์กันทุกขั้นตอน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของคำว่า "การเรียนรู้ด้วยตนเอง" ไว้ดังเช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเองโดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือไม่ต้องการก็ได้ ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนแยกแยะแจกแจงแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นตัวบุคคลและอุปกรณ์ คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินผลการเรียนนั้น ๆ (Knowles, 1989 : 22) หรือ เป็นการดำเนินการเรียนรู้ทั้งหมด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้เรียน จะทำการควบคุมการเรียนรู้ทั้งหมด เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องใช้ทักษะในการตัดสินใจว่าจะเรียนอะไร จะเรียนเมื่อไร จะเรียนอย่างไร และเรียนที่ไหน เพื่อเป็นการวางวัตถุประสงค์ แสวงหาแหล่งของการเรียนรู้ เลือกและใช้วิธีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ รวมทั้งการฝึฝืนอุปสรรคของแต่ละบุคคล การมีกำลังใจ การประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผล (Brookfield, 1987 : 14) การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นควบคุมถึงกิจกรรมที่ทำการตั้งแต่การอ่านหนังสือ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการเรียนรู้ด้วยตนเองเกิดขึ้นในศูนย์การเรียนรู้ในการทำงานหลังเลิกงาน ศูนย์กลางของชุมชน และในห้องเรียนซึ่งเกิดขึ้นอย่างที่เราไม่ได้ตั้งใจ

สมคิด อิศรวัตน์ (2538 : 6) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในความอยากรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วทำการวางแผน ศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการการเรียนรู้

จากคำจำกัดความ จะเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะดำเนินการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผน การแสวงหาแหล่งข้อมูล การกำหนดวิธีการเรียนรู้ และการประเมินผลด้วยตนเองหรือจะอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

ชิเคอริง (Chickering, 1993 : 39)กล่าวถึง คุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองไว้ 5 ประการ

1. มีลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้าได้กับทุกคนและรักสันติภาพ มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นแต่ไม่พึ่งพาผู้อื่น มีความรับผิดชอบ
2. มีความกล้าได้กล้าเสีย มีการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจเปิดกว้างต่อประสบการณ์ มีการเริ่มต้นด้วยตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นด้วย
3. รู้แหล่งข้อมูล รู้จักใช้แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ รู้ว่าต้องการความช่วยเหลือ รู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์ และมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล
4. มีความหนักแน่นคงที่ มีความยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำงานเพื่อความพอใจของตัวเองมีความสามารถที่จะทำและพิจารณารักษางานมีความมั่นใจในตนเอง
5. มีความไตร่ตรอง มีความรู้สึกละอายใจ มีความสำคัญ มีทิศทางที่แน่นอน รู้ถึงจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง มีการค้นพบโดยการสืบสอบ ทดลองปฏิบัติ มีความยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ซิเคอร์ริง ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ผู้เรียนด้วยตนเองมิได้มีเฉพาะคุณลักษณะของผู้มีสติปัญญาหรือความสามารถในเชิงวิชาการเท่านั้น จะต้องมีสังคม อารมณ์และทัศนคติที่ดี มีการควบคุมที่ดี มีแรงจูงใจ มีการเปิดกว้าง จะทำให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมคิด อิศรวัตน์ (2538 : 76) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง (Voluntarily to learn) มิได้เกิดจากการบังคับแต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้
 2. ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตนเอง (Self-resourceful) นั่นคือผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการ หรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมายวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Manager of change) ผู้เรียนต้องมีความตระหนักในความสามารถสามารถตัดสินใจมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และบทบาทในการเป็นผู้เรียนรู้ที่ดี
 3. ผู้เรียนต้องรู้ "วิธีการที่จะเรียน" (Know how to learn) คือผู้เรียนควรทราบขั้นตอนการเรียนรู้ของตนเอง รู้ว่าเขาจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร
- อาจสรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองคือ เป็นผู้ที่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ต้องการเรียนรู้อะไร กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ กำหนดทิศทางของการค้นคว้า รู้จักใช้แหล่ง

ของความรู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล เอกสารหรือตำราต่าง ๆ โดยใช้ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การฟัง การสังเกต การวิเคราะห์ ตลอดจนการนำข้อค้นพบไปใช้ และประเมินผลการเรียนรู้ นั้น ๆ

ทักษะสำหรับผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

เดฟว์ (Dave, 1976 : 90) ได้กล่าวถึงทักษะและความสามารถของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีไว้ 5 ประการ คือ

1. สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการรับรู้ได้ เช่น การทำงานอย่างเป็นอิสระหรือการทำงานเป็นกลุ่ม
2. มีทักษะพื้นฐานในการอ่าน การสังเกต การฟัง การตีความและการสื่อสาร
3. มีการพัฒนาทักษะด้านความคิด เช่นการเป็นผู้มีเหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณการรวบรวมจัดหมวดหมู่และการประยุกต์ใช้
4. มีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือคู่มือ ตำรา และรู้จักจุดประสงค์ของโปรแกรมการเรียนรู้
5. มีความสามารถที่จะรวบรวมประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตนจากการวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผน การดำเนินการเรียนและประเมินผลความสำเร็จของตนเอง

โนลส์ (Knowles, 1989 : 184) ได้กล่าวถึงทักษะสำหรับผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการพัฒนา มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเรียกว่าทักษะการคิดแบบหลายทาง (divergent thinking)
2. ความสามารถในการยอมรับตนเอง และยอมรับการป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับตัวเองโดยไม่เข้าข้างตัวเอง
3. ความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตัวเอง ตามความสามารถและความจำเป็นในชีวิต
4. ความสามารถในการแปลจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ไปในรูปแบบที่นำไปสู่การปฏิบัติ
5. ความสามารถในการหาบุคคล แหล่งเอกสารวิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
6. ความสามารถในการวางแผนเพื่อใช้ทรัพยากรทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพ
7. ความสามารถของการดำเนินแผนการเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับ ทักษะนี้เป็นทักษะของการเริ่มต้นของการคิดแบบทางเดียว (Convergent thinking)

8. ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเรียนรู้และนำผลของข้อค้นพบต่าง ๆ ไปใช้อย่างเหมาะสม

แคนดี้ (Candy, 1991 : 318) แบ่งทักษะสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 2 ประการ คือ ทักษะสำหรับการเรียนรู้ทั่วไป และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ทักษะการเรียนรู้ทั่วไปคือการฟัง การอ่าน การบันทึก การตั้งคำถาม การจัดการข้อมูล การคำนวณ และอื่น ๆ

2. ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือทักษะขั้นสูง ได้แก่ การหาข้อมูล การบริหารเวลา การตั้งวัตถุประสงค์ การแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือ ทักษะเกี่ยวกับการบริหารตนเอง

อาจสรุปได้ว่าทักษะสำหรับผู้เรียนรู้ด้วยตนเองจะต้องมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง หาแหล่งความรู้ วางแผน ดำเนินการเรียนรู้แก้ปัญหา และนำผลของการเรียนรู้ไปใช้ได้เหมาะสม

แคนดี้ (Candy, 1991 : 108 - 109) กล่าวว่า การเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งคนที่มีความเป็นตัวของตัวเองมีลักษณะดังนี้

1. มีการวางแผนเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วางแผน และกำหนดรูปแบบ มีความตั้งใจ มีความเป็นอิสระไม่ขึ้นกับผู้อื่น

2. แสดงออกถึงความคิดและการกระทำโดยเป็นอิสระ ไม่มีข้อจำกัดทั้งภายในและภายนอกที่จะมาจำกัดความสามารถของตนเอง

3. ใช้ความสามารถในการไตร่ตรองเหตุผล และรู้จักพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ

3.1 อยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมความเหมาะสม ไม่เชื่ออะไรรตามอำเภอใจต้องพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ว่าสิ่งใดจริงหรือถูกต้อง ต้องแยกประสบการณ์ของแต่ละบุคคลหรือสะท้อนสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลออกมา

3.2 ให้เป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นหรือเป็นความจริง

3.3 ใช้หลักฐานที่เที่ยงตรงและมีความเพียงพอของหลักฐาน

4. มีความเต็มใจและความกล้าหาญ มีความเด็ดเดี่ยวในการปฏิบัติจริง โดยขบวนการในข้อ 1, 2, 3 โดยปราศจากการพึ่งพาผู้อื่นในการให้การสนับสนุนและเพิ่มความมั่นใจ รวมทั้งการไม่คำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่

5. ฝึกควบคุมตัวเองในการเผชิญกับภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความร้ายกาจ ความท้าทาย และการเสียรู้ รวมทั้งมีการปล่อยวางอารมณ์

6. รู้สึกว่าเป็นตัวของตัวเอง

วิธีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โนลส์ (Knowles, 1989 : 89) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ใหม่ สำหรับคนส่วนมาก ผู้เรียนต้องการปัจจัยหลายอย่างสำหรับการเตรียมความพร้อม

สมคิด อิศรวัฒน์ (2538 : 79) กล่าวถึงวิธีการฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองเริ่มต้นด้วยการต้องประคับประคองหรือพึ่งผู้อื่น (dependence) ไปสู่การเป็นตัวของตัวเอง (Interdependence) ผู้เรียนทำหน้าที่เรียนด้วยตนเองได้เป็นบางส่วนเท่านั้น ผู้เรียนจะพึ่งพาผู้สอนเพียงชั่วคราวและตามสภาวะการณ์ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการชี้นำตนเองได้ ซึ่งตรงส่วนนี้ ผู้เรียนต้องการผู้อื่นที่สามารถให้ข้อมูลที่ดีกว่านอกจากภาวะที่ต้องการการชี้นำแล้วครูผู้สอนต้องจัดการชี้นำดังนี้

1) เนื้อหาของการเรียนรู้หรือการมอบหมายงานต้องมีความชัดเจนรวมทั้งเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นต้องสามารถปฏิบัติได้

2) ต้องมีการเฝ้าติดตามความก้าวหน้าอย่างใกล้ชิด การแนะนำให้ฝึกปฏิบัติ และมีการป้อนกลับถึงการกระทำของผู้เรียน

การให้การสนับสนุนมาจากผลของการขาดกำลังใจหรือขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการกระทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ เมื่อผู้เรียนมีกำลังใจและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ผู้เรียนสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ เมื่อผู้เรียนขาดกำลังใจและความเชื่อมั่นผู้เรียนต้องการกำลังใจมากกว่าการคาดหวังจากครูผู้สอน

แคนดี้ (Candy, 1991 : 322-337) เสนอวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

1. สร้างการใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน

ในการเรียนการสอน ผู้สอนจำเป็นต้องทราบว่าผู้เรียนมีความรู้อยู่แค่ไหน การขึ้นบทเรียนใหม่ ผู้เรียนอาจต้องให้ประสบการณ์เดิมมาใช้โยงเข้าสู่บทเรียนใหม่ วิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนใหม่คือ การทำแบบทดสอบก่อนเรียน หรือดูว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้วโดยใช้แผนที่ความคิด (concept map)

แผนที่ความคิดนี้จะทำให้เห็นภาพความรู้ของผู้เรียนมีอยู่ได้ชัดเจนมากขึ้นในรูปของแผนผัง ความคิด ตัวอย่าง ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยง สิ่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่ตนเองเข้าใจ และทำให้ข้อสันนิษฐานและสิ่งที่เกี่ยวข้องมีความเชื่อถือได้และแสดงความไม่ชัดเจนออกมา การใช้แผนความคิดโดยเขียนความคิดไว้ตรงกลางหน้ากระดาษและโยงไปถึงความคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. กระตุ้นให้การเรียนมีอยู่อย่างลึก

การพยายามเพิ่มการเรียนอย่างลึกต้องเผชิญกับปัญหาด้านการฝึกปฏิบัติและด้านศีลธรรม ด้านการปฏิบัติ ต้องเผชิญกับความยากที่จะทำอะไรให้ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่ำ มีความสนใจต่อหัวข้อ ซึ่งต้องสร้างแรงจูงใจขึ้น โดยต้องทราบว่าผู้เรียนมีแนวโน้มทางใด หรือหวังความสำเร็จในเรื่องใด

3. ให้ผู้เรียนมีการถามคำถามมากขึ้น

วิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีการเรียนอย่างลึกคือ ให้ผู้เรียนได้มีการตั้งคำถาม

ฮินส์ (Hynes, 1986 : 33) กล่าวว่ามีความแตกต่างระหว่างการบอกให้นักเรียนถามคำถาม การบอกให้พวกเขาคิดถึงสิ่งที่กำลังบทเรียน การบอกให้พวกเขาค้นหาปัญหาในหัวข้อที่เรียนกับการสอนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือให้คิดกิจกรรมซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีการหนึ่งคือ การให้ภาระความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนในการจัดสิ่งเร้า เช่น การอ่านหนังสือ การบรรยาย หรือ การดูวิดีโอ และให้นักเรียนตั้งคำถามหลาย ๆ คำถาม ที่เกี่ยวกับหัวข้อที่ได้นำเสนอไปแล้ว

คำถามที่ตั้งขึ้นมี 2 อย่าง คือ คำถามที่มีคำตอบเป็นความจริงกับคำถามที่ต้องคิด (Thinking question) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตีความอย่างซับซ้อน

การตั้งคำถามโดยผู้เรียนนั้นเหมือนโครงร่างของโปรแกรมการเรียน และจะนำมาซึ่งพื้นฐานของการเรียนแบบร่วมมือกันหรือเป็นโครงการส่วนตัว

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามคือ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเป้าหมายที่สูงในระบบการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาในระดับต้นจนกระทั่งการศึกษาในระดับสูง การเป็นตัวของตัวเอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นผลที่ต้องการในระบบการศึกษาต่าง ๆ และของผู้เรียนทุกระดับอายุ

บรูคฟิลด์ (Brookfield, 1987) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. สร้างสื่อสนับสนุนทางสังคม
2. ฟังและเฝ้าดูถึงคำพูดและท่าทางอย่างตั้งใจเพื่อตั้งคำถาม
3. พิจารณาคำท้าทายแบบเก่า ๆ โดยเฉพาะต่อคำยืนยันที่ไม่มีเงื่อนไข
4. สะท้อนกลับต่อทัศนคติเหตุผลของผู้เรียน นิสัยและการคิด และการแสดงออกที่ผู้เรียน

สามารถมองเห็นตัวเองจากความแตกต่างที่เคยปรากฏ

5. จัดโอกาสเพื่อสะท้อนการประเมินผลหรือการสำรวจขบวนการในการคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ

นอกจากนี้แล้วควรจะทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่ต่อระเบียบและหลักการของวิชาที่เรียนสอนให้รู้ว่าอะไรคือแหล่งคำถามที่จะถามและจะถามเมื่อไร แสดงให้เห็นว่ามีหลักฐานมากน้อยแค่ไหน และมีหลักฐานชนิดใดที่เพียงพอต่อการพิจารณาถึงความถูกต้องของประโยค

6. สำหรับเรื่องของการสอนต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนในการเรียนอย่างอิสระ ไม่ได้รับความรับผิดชอบต่อลักษณะภายนอกของการศึกษาของพวกเขา แต่ต้องให้การสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพในส่วนที่สำคัญและแตกต่างจากเดิม

1. การเพิ่มทักษะการอ่าน

การเรียนรู้ของคนเรามีทั้งประสบการณ์ตรงและผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทย์และโทรทัศน์ แต่มีรูปแบบหนึ่งที่เป็นอยู่มากในสังคมคือ การอ่าน

การอ่านที่มีประสิทธิภาพจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองและถ้าต้องการเตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ซึ่งเราต้องการข้อมูลจากการอ่าน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุถึงผลดังกล่าวจึงมีขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน โดยแต่ละขั้นตอนเป็นดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการอ่าน

การเตรียมการอ่าน เกี่ยวเนื่องกับภาพรวมของการอ่านโดยเฉพาะความคิดรวบยอดที่สำคัญ ความคิดและข้อแย้งต่างๆ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ กราฟ และอื่น ๆ รวมทั้งคำศัพท์เฉพาะที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจตลอดทั้งเนื้อหาที่อ่าน

ขั้นตอนที่ 2 คัดลอกการอ่าน

การคัดลอกการอ่าน ทำให้ผู้เรียนรู้เนื้อหาโดยลึก และเป็นการเรียนรู้จากการอภิปรายและการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณ์ญาณซึ่งประกอบด้วยความเข้าใจ 3 ระดับ คือ ความเข้าใจเนื้อหา การตีความความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ความเข้าใจ การสร้างให้ผู้เรียนทำหน้าที่ในการอ่าน นักการศึกษาผู้ใหญ่จะระบุเป้าหมายการอ่านตามความเข้าใจทั้ง 3 ระดับดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 3 การดึงข้อมูลและจัดข้อมูล

การดึงข้อมูลและจัดข้อมูลแสดงเป็นขั้นตอนที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น

การดึงข้อมูลจำเป็นสำหรับการแยกใจความสำคัญและหลักการสำคัญซึ่งทำให้เด่นออกจากตัวอย่างหรือเป็นหลักฐานสนับสนุน

การรวบรวมข้อมูลคือการนำข้อมูลใหญ่ออกมาในรูปของความคิดหรือ การทำเป็น โครงสร้าง แผนภูมิหรือโครงร่างของความหมาย เพื่อที่จะแสดงถึงความคิดหลัก ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงถึงความคิดอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 4 การแปลข้อมูลจากการอ่านเป็นการเขียนหรือการปฏิบัติ (Translating Information)

ผลสุดท้ายของการเรียนรู้จากการอ่านคือ สามารถที่จะแสดงความคิดได้ชัดเจนและ เขียนออกมาด้วยศัพท์ของตัวเองหรือสามารถที่จะปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องนักการศึกษาผู้ใหญ่ ต้องการรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ ประยุกต์จากการเข้าใจ เข้าถึงผลที่ได้จากการอ่าน

2. การติดตามเพื่อเพิ่มความเข้าใจ

การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนแบบมีผู้สอนมีสิ่งที่แตกต่างกันคือ ถ้ามีผู้สอน ผู้เรียนสามารถที่จะตรวจสอบความเข้าใจและจัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามรูปแบบและตามลำดับได้ แต่ถ้าเป็นการเรียนด้วยตนเอง หน้าที่ต่าง ๆ จะเป็นของผู้เรียนซึ่งจะเกิดปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการ ตรวจสอบความ เข้าใจถึงเนื้อหาในบทเรียนใหม่

บุคคลที่มีความชำนาญ สามารถพิจารณาความเข้าใจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก

1. เพราะบุคคลมีความรู้เป็นระบบในวิชานั้นๆ สามารถที่นำข้อเท็จจริง ตัวอย่าง มาเชื่อมโยงถึงโครงสร้างที่สูงกว่าได้

2. รายละเอียดและองค์รวมของความรู้ที่มีอยู่จะสร้างความคาดหวังซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผู้เรียน ความคาดหวังนี้จะเป็นตัวประเมินว่ามีการเรียนรู้เพียงพอหรือไม่

จากทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความชำนาญมีการพัฒนาโครงสร้างความรู้แบบย่อให้กับตัวเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการติดตามการเรียนรู้ของตนเอง

7. สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

องค์ประกอบด้านบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นที่รู้จัก คือ การลดการขู่เข็ญ (Low Threat) ระวังสถานะที่ไม่เอื้ออำนวย มีความซื่อสัตย์และเปิดต่อการป้อนกลับ เคารพ ต่อความคิดและความคิดเห็นของผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการปรับปรุงตัวเอง มีความร่วมมือ

มากกว่าการแข่งขัน คุณภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ไม่ได้แสดงถึงภาวะอารมณ์เท่านั้น แต่เป็นสภาวะทางด้านสติปัญญาด้วย ผู้สอนต้องเตรียมคิดพิจารณาและค้นหาจุดอ่อน จุดแข็งของทักษะของตัวเอง ผู้เรียนต้องเลือกทำตามแนวคิดและทำให้ชัดเจนปรากฏออกมาก่อนที่จะทำสิ่งใหม่หรือทำสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง

ถึงแม้ว่าจะมีวิธีการในการฝึกให้บุคคลเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง สมคิด อิศรวัตน์ (2538 : 86) ได้เสนอไว้คือ

1. ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจไม่รู้ว่าตนกำลังเรียนรู้ คนเหล่านี้มีความคิดว่าการเรียนรู้คือ สิ่งที่เขาต้องทำเมื่ออยู่ในโรงเรียน เรียนจากห้องเรียนเท่านั้น
2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนไม่ค่อยตระหนักถึงขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนรู้ (learning process) และรวมไปถึงวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน (learning style)
3. ความสามารถที่จะเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน ผู้ที่เป็นที่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกจะต้องมีความเข้าใจเมื่อใดตนเองควรเข้าช่วยเหลือ หรือเมื่อใดความปล่อยให้ผู้เรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง
4. บทบาทของผู้ที่เป็นที่เลี้ยง หรือผู้อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มและแต่ละบุคคล จะมีความแตกต่างกัน
5. แนวโน้มการเรียนรู้จะเกิดได้มาก ถ้าผู้เรียนเรียนเป็นส่วนตัว (self-directed way)
6. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียวอาจมีการสอบถามจากผู้อื่น หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ในบางกรณีอาจมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นแต่ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (independent learner) เรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นเรื่องภายในจิตใต้สำนึกของผู้เรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ภายในตัวผู้เรียนมากกว่าการจัดการภายนอก วิธีการที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ ออกงานในระดับที่ดี
7. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ถ้าจัดในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพราะตามธรรมชาติ สถาบันเป็นผู้ที่กำหนดสิ่งที่จะต้องเป็น ต้องทำไว้ ในการดำเนินการฝึกผู้เรียนให้มีคุณลักษณะแบบเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจึงต้องปรับระบบอื่นให้สอดคล้องด้วย เช่น การวัดผล การจัดชั้นเรียน ตารางเรียน เป็นต้น
8. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมิใช่วิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและในสถานการณ์บางอย่างเท่านั้น

วิธีการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนมีการชี้แนะถึงการหาแหล่งข้อมูล การรวบรวมข้อมูล มีการสนับสนุนให้กำลังใจ สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้จักใช้ ความรู้ที่มีอยู่เชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่และการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปทดลองใช้ และประเมินผลการเรียนรู้นั้น ๆ โดยเริ่มต้นจากการเรียนแบบประคับประคองแล้วจึงพัฒนาไปสู่การเรียนแบบเป็นตัวของตัวเอง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทย

ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีค่าอย่างยิ่งทั้งแสดงความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชของชาติไทยเป็นสิ่งที่พึงรักและหวงแหนไว้ตราบนานเท่าความเป็นไทยยังดำรงอยู่แต่การใช้ภาษาไทย เพื่อการสื่อสารทุกวันนี้มีปัญหาอยู่มากทั้งผู้สอนภาษาไทยและผู้เรียนภาษาไทย เพราะความงอกงามหรือความวิบัติของภาษาไทยทั้งหลายนั้น ขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดวัฒนธรรมของภาษาไทยและการเรียนรู้วัฒนธรรมเป็นสำคัญ ปัญหาของครูภาษาไทยคือไม่อยากสอน เพราะนักเรียนไม่อยากจะเรียนปัญหาของนักเรียนไม่อยากจะเรียน เพราะครูสอนไม่สนุก การสอนภาษาไทยจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่ง ที่ทำให้ภาษาไทยยังแสดงความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชทางภาษาครูสอนภาษาไทยมีส่วนสำคัญที่จะอนุรักษ์ส่งเสริมให้ภาษาดำรงอยู่อย่างงอกงาม (สมพร มั่นตะสูตร. 2526 : คำนำ)

จากความสำคัญของภาษาดังกล่าว สนม ครุฑเมือง (2523 : 3) ได้สรุปความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้

ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชาติ ให้มีความเข้าใจตรงกัน ทั้งทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน

ช่วยให้เกิดความรักในวัฒนธรรมของตนเองเช่น ภาษาไทย เป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ ภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมประจำชาติที่ทำให้ภาคภูมิใจที่คนไทยมีภาษาเป็นของตนเองควรรักษาสืบทอดต่อไป และการสอนภาษาไทยต่อคนไทยทำให้เกิดความรู้สึกว่าภาษาไทยเป็นของตนต้องหวงแหนทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

การสอนภาษาไทย ช่วยในด้านความเจริญงอกงามของนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความเจริญงอกงามด้านจิตใจ สามารถนำไปศึกษาวิชาแขนงต่าง ๆ เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในสาขาวิทยาการอื่น ๆ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

หลักการที่ช่วยในการสอนภาษาไทย

การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการสอนเพื่อเน้นให้นักเรียนเกิดพัฒนาการอันเหมาะสมเกิดทักษะทางภาษาที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักคิด อย่างมีเหตุผลและนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันจึงมุ่งเน้นการสอนทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน และในขณะเดียวกันต้องสอนทักษะการใช้ภาษากับหลักภาษาและ วรรณคดีด้วย

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2526 : 1-2) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยให้บรรลุความมุ่งหมายตามต้องการไว้ดังนี้

1. การพัฒนาทางภาษา คือ ความสามารถในการใช้ภาษาซึ่งเจริญขึ้นตามวัย ความสามารถในการใช้ภาษานั้น ประกอบด้วย การแสดงออกทางความคิด การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนเพราะพัฒนาการทางภาษาอาจได้รับการส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงามได้ โดยการอบรมสั่งสอนและการฝึกฝน สิ่งที่ครูต้องคำนึงในการเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาไทยให้กับนักเรียนนั่นก็คือ จะต้องพยายามหาวิธีในการจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนสร้างบรรยากาศในการเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมตลอดจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ด้านความรู้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น จากการฟัง การอ่าน การค้นคว้าเพิ่มเติม ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ในการเรียนหลักภาษาไทย นอกจากจะศึกษาหาความรู้เรื่องระเบียบของภาษาครูต้องชี้แนวทางให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการอ่าน การเขียน และการพูดอย่างถูกต้อง

3. ด้านความคิด เป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ภาษาไทย เพราะภาษาจัดเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็น ภาษาช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการที่ได้พูดระบายอารมณ์ของผู้พูด ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจไม่ใช่ท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง เพราะเป็นความรู้ที่ขาดความคิดและมีเหตุผล

4. ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และมีความชำนาญ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งฝึกทักษะ ให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้ดี ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างเพียงพอ จึงจะเกิดความชำนาญได้

องค์ประกอบในการเรียนการสอนทักษะที่สำคัญนั้น ครูจะต้องจัดกิจกรรมให้มีความต่อเนื่องจัดให้มีการฝึกหัด และจัดให้มีการติชมผลที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูจะต้องทำให้เกิดความเข้าใจในความมุ่งหมายของการเรียนการสอนเสียก่อนเพื่อที่นักเรียนจะได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะได้รับฟัง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. ด้านเจตคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งมีอิทธิพลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อบุคคลอื่น สภาพการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความคิดต่าง ๆ ในเมื่อเจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกจึงเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าหากได้รับการจูงใจอย่างถูกวิธี ดังนั้นครูจึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาไทยคือ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในภาษาของชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเต็มใจที่จะฝึกฝนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมพร มั่นตะสูตร (2526 : 105) ได้ประมวลหลักการที่ช่วยในการสอนภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12-16 ปี วัยนี้เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นครูจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กวัยรุ่นนี้ตามสมควร เพื่อใช้ในการเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็ก

2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กทุกคนมีความแตกต่างในเรื่องลักษณะนิสัย สติปัญญา ความสามารถความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติ หากครูคำนึงถึงหลักนี้ไว้เสมอก็จะสามารถคิดหาวิธีสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความถนัดตามธรรมชาติได้ และเมื่อเด็กได้ทำสิ่งที่ตนสนใจและถนัดแล้วเขาก็จะทำสิ่งนั้นได้ดี

3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

ในการสอนภาษาไทย ถ้าได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ก็ทำให้การสอนได้ผลดีหลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ที่ครูภาษาไทยควรทราบและพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และลักษณะบทเรียนมีอยู่หลายข้อ คือ

3.1 ความสนใจครูควรคิดหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนโดยการสร้างบรรยากาศที่จะทำให้นักเรียนเกิดความพร้อม เป็นการจูงใจให้อยากเรียน

3.2 การฝึกฝนต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอเพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะครูควรทราบหลักในการฝึกว่า ต้องฝึกจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก และต้องฝึกบ่อย ๆ

3.3 การให้งานครูควรแนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อนว่าจะต้องทำอะไร
จึงจะเรียนได้ผลดีและเมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้ว ครูควรให้เด็กมีโอกาสทราบผลงานของตนเอง
อยู่เสมอ

3.4 การพลิกแพลงวิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญเพราะการเรียนรู้คร่ำเคร่งเป็นเวลานาน
เกินไปทั้งร่างกายและสมองก็จะอ่อนเพลียเหน็ดเหนื่อย ครูจึงควรพิจารณาจัดเวลาในตารางสอน
โดยกะระยะช่วงเวลาให้เหมาะสมแก่ลักษณะของบทเรียนให้เด็กมีโอกาสพักผ่อนสลับกันไปด้วย
เพื่อเด็กจะได้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าอยู่เสมอ การเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตคือสิ่งใดที่มีประโยชน์
มีความหมายต่อชีวิตและอยู่ในวงความสนใจของนักเรียนแล้วสิ่งนั้นจะเป็นที่สนใจของนักเรียน
และเขาจะเรียนได้ดี

โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง 2533)

แนวดำเนินการ

เพื่อให้จัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย ประสบผลสำเร็จ จึงกำหนด
แนวดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่น
พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและ
สภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงหรือบูรณาการ ทั้งภายในกลุ่ม
ประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและ
สร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิด
รวบยอดในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตามแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียน
การสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

8. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย

9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

จุดประสงค์หลักสูตรวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษาในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา

2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้และการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้

4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ

5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด การตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

6. มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทย และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดี ทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และเสริมสร้างความมั่งคั่งในชีวิต

การวัด การประเมินผล และการติดตามผล

การวัดผล และการประเมินผล ตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนหรือเลื่อนขั้นระหว่างปีหรือปลายปีตามความสามารถของผู้เรียนให้เป็น

หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะ ๆ และหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ที่ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

จากหลักการและโครงสร้างการเรียนการสอนของวิชาภาษาไทยข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนไทย ซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังพื้นฐานของภาษาในทุกด้านให้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อที่พวกเขาจะสามารถนำหลักการประสบการณ์และความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารเกี่ยวกับหลักการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational Research and Development)

หลักการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational Research and Development)

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Education Research and Development หรือ R&D) เป็นกระบวนการพัฒนาการทดสอบภาคสนามและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ แม้ว่าการพัฒนาสื่อจะประกอบไปด้วยการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ ซึ่งจุดประสงค์พื้นฐาน คือ การค้นพบใหม่ ๆ ในทางตรงกันข้าม เป้าหมายของการวิจัยและพัฒนา คือ การนำความรู้ที่ได้ ไปพัฒนาสื่อให้สามารถใช้ได้ในโรงเรียน หรือกล่าวได้ว่าการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเป็น ตัวเชื่อมระหว่างการศึกษาและการฝึกหัดทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้สื่อทางการศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขั้นตอนต่าง ๆ ของ การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาจะประกอบด้วย การวิจัย การค้นคว้า ส่วนประกอบของสื่อ เพื่อนำมาพัฒนา ซึ่งเป็นการวิจัยพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าด้วยเช่นกัน การทดสอบภาคสนาม เป็นสิ่งที่ใช้ในการศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องในการศึกษาโดยจะใช้ขั้นตอนเหล่านั้นซ้ำแล้ว ซ้ำอีก ในทางตรงกันข้ามการวิจัยทางการศึกษามีได้รวมการวิจัยและการพัฒนาเข้าไปด้วยเป็น แต่เพียงการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ หรือเป็นการศึกษาเพื่อแก้ปัญหา ๆ หนึ่งเท่านั้น (อนัญญา ประสงค์พร. 2540 : 12)

อำนาจ ช่างเรียน (2538 : 26 – 28) กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาว่ามุ่ง ค้นคว้าความรู้ใหม่ โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานโดยการวิจัย ประยุกต์ แม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทาง การศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีสอนหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน

ผู้วิจัยอาจพัฒนาสื่อหรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาสำหรับการเรียนการสอนแต่ละแบบ แต่ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ใช้ได้สำหรับการทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้น ไม่ได้มีการพัฒนาไปสู่การนำไปใช้ในโรงเรียนทั่วไป

ในด้านการนำไปใช้ การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างระหว่างการศึกษาวิจัยกับการนำไปใช้ อย่างกว้างขวาง ผลการวิจัยจำนวนมากไม่ได้รับการพิจารณาให้นำไปใช้

ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนสำคัญของการวิจัยและพัฒนา 11 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะทำการพัฒนา ขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด คือ ต้องกำหนดให้ชัดว่าผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยต้องกำหนด (1) ลักษณะทั่วไป (2) รายละเอียดของการใช้ (3) วัตถุประสงค์ของการใช้ เกณฑ์ ในการเลือก กำหนดผลิตภัณฑ์การศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนาอาจมี 4 ข้อ คือ

- 1) ตรงกับความต้องการอันจำเป็นหรือไม่
- 2) ความก้าวหน้าทางวิชาการมีพอเพียงในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่กำหนดหรือไม่
- 3) บุคลากรที่มีอยู่ทักษะความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนานั้นหรือไม่

- 4) ผลิตภัณฑ์นั้นจะพัฒนาขึ้นในเวลาอันสมควรได้หรือไม่

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยการสังเกตภาคสนามซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์การศึกษาที่กำหนดถ้ามีความจำเป็นผู้ทำการวิจัยและพัฒนาอาจต้องทำการศึกษาวิจัยขนาดเล็กเพื่อหาคำตอบ ซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่ไม่สามารถตอบได้ก่อนที่จะเริ่มทำการพัฒนาต่อไป

ขั้นที่ 3 วางแผนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์
- 2) ประเมินการค่าใช้จ่ายกำลังคนและระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อการศึกษาความเป็นไปได้
- 3) พิจารณาผลสืบเนื่องจากผลิตภัณฑ์

ขั้นที่ 4 พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลิตภัณฑ์ ขั้นนี้เป็นขั้นการออกแบบจัดทำผลิตภัณฑ์การศึกษาตามที่วางไว้เช่นถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นก็ต้องออกแบบหลักสูตรเตรียมวัสดุหลักสูตรคู่มือผู้ฝึกอบรม เอกสารในการฝึกอบรมและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ขั้นที่ 5 ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1 โดยนำผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและจัดเตรียมไว้ในขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้นของผลิตภัณฑ์ในโรงเรียนจำนวน 1 - 3 โรงเรียนใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเด็ก 6 - 12 คน ประเมินผลโดยการใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1 นำข้อมูลและผลการทดลองใช้จากขั้นตอนที่ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นที่ 7 ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 2 ขั้นนี้ นำผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์โรงเรียนจำนวน 5 – 15 โรงเรียนใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 - 100 คน ประเมินผลเชิงปริมาณในลักษณะ Pre-Test กับ Post-test นำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์อาจมีกลุ่มควบคุมกลุ่มการทดลองถ้าจำเป็น

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 2 นำข้อมูลและผลการทดลองใช้จากข้อ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นที่ 9 ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3 ขั้นนี้ นำผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพการใช้งานของผลิตภัณฑ์โดยใช้ตามลำพังในโรงเรียน 10 – 30 โรงเรียนใช้กลุ่มตัวอย่าง 40-200 คน ประเมินผลโดยการใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นที่ 10 ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3 นำข้อมูลและผลการทดลองขั้นที่ 9 มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

ขั้นที่ 11 เผยแพร่ เสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในที่ประชุม สัมมนาทางวิชาการ หรือวิชาชีพ ส่งไปลงเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการและติดต่อหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาเผยแพร่ไปใช้ ในโรงเรียนต่าง ๆ หรือติดต่อบริษัท เพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

เอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพ

ในการหาประสิทธิภาพมีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการดังนี้

อชิพร ศรียมก (2529 : 211) กล่าวถึงการประเมินผลการสื่อการสอนว่า หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของสื่อการสอนนั้น ๆ ว่ามีคุณภาพเพียงใดช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุ

วัตถุดิบหรือวัสดุหรือไม่ ถ้าไม่เป็นเพราะเหตุใดข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนจะสามารถนำมาปรับปรุงสื่อการสอนให้มีคุณภาพต่อไป

ไทยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 127) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพสื่อการสอนว่าเป็น การประเมินหรือพิจารณาคุณค่าต่าง ๆ ของสื่อ นั้น ๆ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ได้ผลตาม จุดมุ่งหมายก่อนที่จะนำสื่อไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและเผยแพร่ต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2533 : 23) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพสื่อการสอนว่าเป็นการ ประเมินผลสื่อการสอนว่า สื่อการสอนมีคุณภาพและมีคุณค่าหรือไม่ ในระดับใด

สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน เป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการ ผลิตสื่อการสอนว่าสื่อการสอนนั้นมีคุณภาพเพียงใด มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร ตรวจสอบและ พิจารณาคุณค่าของสื่ออย่างมีระบบ และนำสื่อที่ได้รับการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงและพัฒนา ก่อนนำสื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ

การทดสอบประสิทธิภาพเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าเมื่อใช้สื่อกับ นักเรียนแล้วเกิดประสิทธิผลในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

ฉลองชัย สุวัฒนบุรณ (2528 : 214 - 215) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการทดสอบ หาประสิทธิภาพของสื่อว่าจะต้องนำไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลอง สอนจริง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว จึงดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมากหรือใช้สอน ในชั้นเรียนตามปกติได้การทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. ทดลองกับผู้เรียนแบบเดี่ยว โดยทดลองใช้กับผู้เรียน 1 คน ซึ่งมีระดับความรู้ ความสามารถ อ่อน ปานกลางและเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. ทดลองกับผู้เรียนเป็นกลุ่มตั้งแต่ 6 - 10 คน ทั้งผู้เรียนเก่ง และอ่อน คำนวณหา ประสิทธิภาพของสื่อแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. ทดลองภาคสนาม เป็นการทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 40 - 100 คน คำนวณหา ประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ ได้ไม่เกิน 2.5%

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพเป็นการคาดหมายว่า ผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์หรือเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจของผู้ประเมิน โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ประสิทธิภาพของกระบวนการ คือการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Terminal Behavior) ของผู้เรียนได้แก่ การประเมินกิจกรรมกลุ่ม งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผู้สอนกำหนดไว้

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) โดยพิจารณาจากการสอบหลังการเรียนและการสอบไล่

เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต (2528 : 294 - 295) เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยถือหลักแบบสมรรถฐานคือถือเกณฑ์ 90/90 โดยใช้สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพดังนี้

$$E_1 = \frac{\left[\frac{\sum x}{N} \right]}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\left[\frac{\sum F}{N} \right]}{B} \times 100$$

โดยที่ E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอน คือ เป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

E_2	หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน
ΣX	หมายถึง คะแนนรวมของผู้ทำแบบฝึกหัดและ/ หรือการประกอบกิจกรรมการเรียน
ΣF	หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากทดสอบหลังเรียนและ/หรือการประกอบกิจกรรมหลังเรียน
N	หมายถึง จำนวนผู้เรียน
A	หมายถึง คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด /หรือกิจกรรมการเรียน
B	หมายถึงคะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือกิจกรรมหลังเรียน

หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้จะต้องแก้ไขปรับปรุงชุดการสอนนั้น แล้วทำการหาประสิทธิภาพใหม่อีกครั้ง ถ้ายังได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็ต้องปรับปรุงแก้ไขอีกจนกว่าจะได้ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ อรรถพร พรสีมา (2530 :129 - 130) เสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์รวมและผลลัพธ์เฉพาะจุดมุ่งหมายเป็นการประเมินผลพฤติกรรมขั้นสุดท้ายโดยพิจารณาจากคะแนนสอบหลังเรียน เกณฑ์ที่ใช้คือ E_1 / E_2 อาจเท่ากับ 80/80 หรือ 90/90 หรืออื่น ๆ อีกก็ได้ แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนไม่เชื่อคุณภาพของบทเรียน การหาค่า E_1 / E_2 อาจใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$E_1 = \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

โดยที่	E_1	หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์รวม
	$\bar{X}$	หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมด
	A	หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\bar{F}}{B}}{B} \times 100$$

โดยที่ E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เฉพาะจุดมุ่งหมายโดยคิดเป็นร้อยละ
 $\bar{F}$ หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดในแต่ละ
 จุดมุ่งหมาย
 P หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนในแต่ละจุดมุ่งหมาย

นอกจากนี้ยังสามารถทดสอบประสิทธิภาพ โดยอาศัยเกณฑ์พัฒนาของผู้เรียน กล่าวคือ การทดสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาบทเรียนหรือชุดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียน และพิจารณาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าเพียงไรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทั้งสองชุดนั้นมีนัยสำคัญที่ระดับใดระดับนัยสำคัญที่จัดว่าใช้ได้ต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N(N-1)}}$$

โดยที่ ΣD หมายถึง ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียน และหลังเรียนของผู้เรียนแต่ละคน
 N หมายถึง จำนวนผู้เรียน
 ΣD^2 หมายถึง ผลรวมของกำลังสองของแต่ละความแตกต่าง ระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนแต่ละคน
 df หมายถึง $N - 1$

นำค่าที่ได้จากการคำนวณไปตรวจสอบในตารางการทดสอบ (t - test) ถ้าค่าที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่าที่ได้จากตาราง (ไม่คิดเครื่องหมายติดลบ) ย่อมแสดงว่าการสอนหรือสื่อนั้นมีคุณภาพและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 129 – 130)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนจึงต้องมีเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพซึ่งมีแนวคิดในการประเมินหลายแนวทาง บางแนวคิดอาจใช้เกณฑ์พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลักบางแนวคิดอาจใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์โดยเฉลี่ยบางแนวคิดอาจหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการทดสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่มกับคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งกลุ่มในแต่ละกลุ่มในแต่ละจุดมุ่งหมายส่วนการที่จะตัดสินใจเลือกแนวคิดใดในการกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมความสอดคล้อง และกระบวนการใช้ชุดการสอนแต่ละประเภทที่สร้างขึ้น

การยอมรับประสิทธิภาพ

อิทธิพร ศรียมก (2529 : 252) กล่าวว่าชุดการสอนที่ผ่านกระบวนการทดสอบ ประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนนั้นตั้งแต่การทดลองแบบเดี่ยว (1 : 1) แบบกลุ่มย่อย (1 : 10) และกลุ่มใหญ่ (1 : 100) แล้วจะนำผลของคะแนนมาเทียบค่าระหว่างผลของประสิทธิภาพกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อดูว่าจะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน 2.5 - 5 % นั้นคือประสิทธิภาพของชุดการสอน ไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกิน 5% แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ 2.5% ตัวอย่างเช่น เราตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 90/90 เมื่อทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (1:100) แล้วปรากฏว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 กล่าวคือต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่เราก็คือยอมรับได้ว่า ชุดการสอนที่เราสร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพยอมรับได้

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528 : 215) ได้เสนอเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอน ที่ผลิตได้นั้น กำหนดได้ 3 ระดับ คือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% ขึ้นไป
2. เท่าเกณฑ์ เป็นประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับ หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายังมีประสิทธิภาพยอมรับได้

จากที่กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนมาตั้งแต่ต้น สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เป็นการตรวจสอบหรือทดสอบคุณภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมาสำหรับทดสอบ ซึ่งสามารถทราบได้ว่าสื่อการสอนนั้น เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้นหรือไม่ และผลที่เกิดจากการใช้ชุดการสอนนั้นมีคุณภาพ ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกมประกอบการเรียน

วารินทร์ รัชมีพรหม (2531 : 183) ได้พูดถึงเกมการเรียนรู้ว่าเกมที่เหมาะสำหรับการเรียนการสอนมาก คือ เกมที่เกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติ (drill and practice) ซึ่งเป็นการทำซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะขึ้น การทำซ้ำ ๆ นั้น โดยทั่วไปจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายแต่ถ้าจัดทำเป็นเกมขึ้น จะทำให้ผู้เรียนสนุก ตื่นเต้น ไม่เกิดความเบื่อหน่าย แต่ควรออกแบบไม่ให้ผู้เรียนต้องรอคอยนาน ในการเปลี่ยนแปลงกันเล่นเกมนั้น เกมที่เล่นระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม เป็นการฝึกปฏิบัติการทำงาน เป็นกลุ่มด้วยส่วนการเล่นเกมที่แข่งขันเพื่อลบสถิติเดิมของตนเองก็เหมาะสำหรับการเรียน แบบเอกัตบุคคลไปได้เร็วหรือช้าตามความสามารถของตนเอง

เกมเพื่อการสอนเหมาะสำหรับการเรียนการสอนต่อไปนี้

1. ให้ได้ความรู้ความคิดตามจุดมุ่งหมาย เช่น การระลึกได้ จำได้ การจำแนก การฝึกปฏิบัติ เช่น การเรียนไวยากรณ์ ทักษะคณิตศาสตร์ การสะกดคำ สูตรสมการเคมี และฟิสิกส์ มโนทัศน์พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ คัพทเฉพาะ ฯลฯ
2. เพิ่มความเข้าใจและแรงจูงใจในเนื้อหา เช่น กฎของไวยากรณ์ การสะกดคำ การฝึกปฏิบัติด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ได้รับความสนใจน้อย
3. ช่วยการเรียนรู้กันเองในกลุ่มเล็ก ๆ โดยไม่ต้องมีครูผู้สอนอยู่ด้วย
4. ทักษะพื้นฐานที่มีลำดับขั้นตอน เช่น การรับสภาพ มโนทัศน์ในตัวเลข การเล่นเกมที่มีกติกา กฎเกณฑ์ เช่น การใช้การ์ด (แผ่นไฟ) ในการเล่นเกมการเรียนการสอนบางอย่าง
5. การสร้างคำศัพท์โดยผู้สอนออกแบบให้มีการสะกด และสร้างคำศัพท์ขึ้นใหม่ จากอักษรที่ใช้ โดยมีการแข่งขันกัน

คุณค่าของเกม

พรพิมล อมรกุล (2523 : 93) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเกมไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน ร่าเริง ผ่อนคลายอารมณ์ที่ตึงเครียด
2. ทำให้เด็กทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายเพื่อส่งเสริมทักษะเบื้องต้น
3. ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ถึงวิธีการทำงาน และเล่นร่วมกับคนอื่นปฏิบัติ

ตามระเบียบและรู้จักใช้ความคิดด้วยตนเอง

4. เปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาถึงพฤติกรรมของเด็กที่แท้จริง
5. ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนในวิชาการด้านอื่น ๆ โดยการนำเกมเข้าไปสอดแทรก
6. สร้างพื้นฐานทักษะการกีฬาและสมรรถภาพทางกาย เพื่อการเข้าร่วมในกีฬา

ประเภทอื่น ๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายในการใช้เกมประกอบการเรียน

เบญจา แสงมลิ (2525 : 14) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการใช้เกมประกอบการสอน

ดังนี้

1. เพื่อสื่อความหมาย
2. เพื่อส่งเสริมการตัดสินใจ
3. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
4. เพื่อให้รักความยุติธรรม และความถูกต้อง
5. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์
6. เพื่อฝึกความจำ และความคิดรวบยอด
7. เพื่อให้รู้จักปรับตัว
8. เพื่อให้มีความกล้าเพิ่มขึ้นในการแสดงออก กล้าพูด กล้าเขียน ตลอดจนฝึกการใช้

กล้ามเนื้อ และสายตา

9. ส่งเสริมให้เป็นคนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ

ชนิดของเกม

เกมสำหรับเด็กสามารถแยกได้ตามประโยชน์ที่ผู้จะได้รับเป็นส่วนใหญ่ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ (สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออ ชูติกร. 2525 : 226-232)

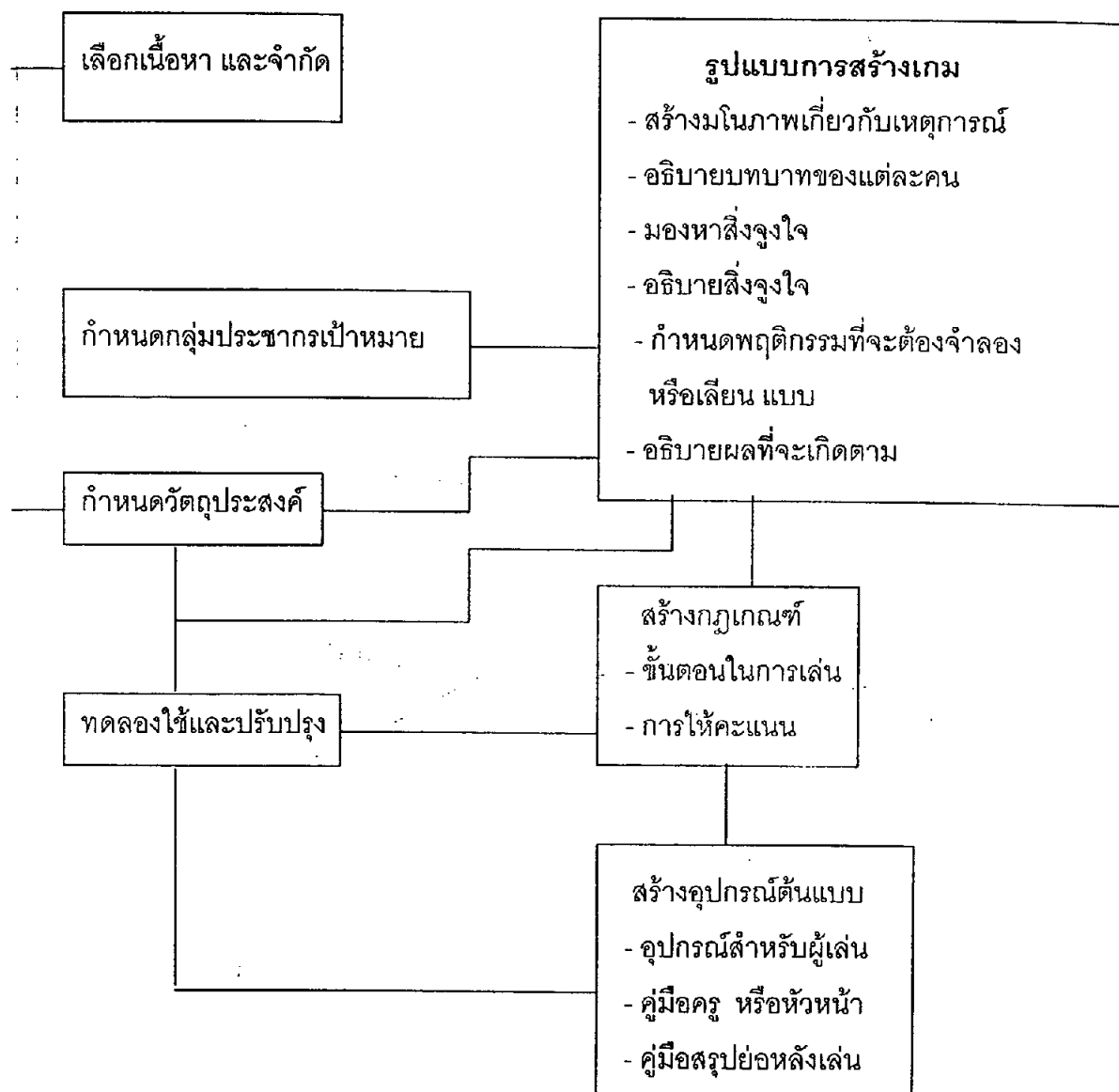
1) เกมเพื่อความสนุกเพลิดเพลินเป็นเกมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเล่นวิธีการเล่นและสิ่งประกอบเหมือนเกมประเภทอื่น ๆ แต่เน้นเพื่อความเพลิดเพลินเป็นส่วนใหญ่

2) เกมเสริมทักษะการเคลื่อนไหว เป็นเกมซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเล่น วิธีการเล่นและสิ่งประกอบการเล่นเหมือนเกมประเภทอื่น แต่เน้นด้านการเสริมทักษะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไว และมีกติกาการเล่นง่าย ๆ เกมเสริมทักษะการเคลื่อนไหว ส่วนมากมีดนตรี เพลง คำคล้องจองและคำถามคำตอบ ประกอบในวิธีเล่นด้วย

3) เกมเสริมทักษะการเรียนรู้ เป็นเกมซึ่งมีจุดมุ่งหมาย จำนวนผู้เล่นมีกติกาการเล่นเล็กน้อยและมีสิ่งประกอบการเล่นเหมือนเกมประเภทอื่น แต่เกมเสริมบทเรียนส่วนมากจะเป็นเกมในร่มและจุดมุ่งหมายเน้นการแข่งขันเสริมการเรียนรู้มากกว่าการออกกำลังกาย

ขั้นตอนการสร้างเกม

อรพรรณ พรสีมา (2530 : 63-65) ได้ให้รูปแบบสร้างเกมไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิรูปแบบการสร้างเกม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกหัด

ความหมายของแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ ได้มีผู้ให้ความหมายของแบบฝึกหัดไว้หลายท่านดังนี้ กู๊ด (Good, 1973 :224) ให้ความหมายว่าแบบฝึกหัด หมายถึง งานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วและฝึกทักษะโดยใช้กฎหรือสูตรที่เรียนมาก และวาสนา สุพัฒน์ (2530 : 11) ให้ความหมายว่าแบบฝึกหัดคือ งานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อทบทวนความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะ และสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้

จุดประสงค์การฝึกทักษะ

สำหรับจุดประสงค์ของการฝึกทักษะ ลาวัลย์ พลกล้า (2526 : 190) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ให้มีความคงทนในการจำกฎเกณฑ์ หลักเกณฑ์ กระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาและฝึกการถ่ายโยงการเรียนรู้
2. ให้ความถูกต้องแม่นยำในการใช้กฎเกณฑ์และหลักการต่าง ๆ
3. ให้เกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหา
4. เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้หลักการ กฎเกณฑ์ ในการแก้ปัญหาย่างรวดเร็วและถูกต้อง

หลักการสร้างแบบฝึกหัด

ราชินี ศรีไพรวรรณ (2517 : 412-413) ได้กล่าวถึงหลักการในการสร้างแบบฝึกหัดไว้

1. สร้างให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และลำดับขั้นการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีประสบการณ์น้อย แบบฝึกหัดต้องจูงใจนักเรียนและเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของความยากง่าย เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจทำ
2. เมื่อมีจุดมุ่งหมายจะฝึกในด้านใด ก็จัดเนื้อหาให้ตรงกับความรู้ที่วางไว้ โดยครูจะต้องจัดทำแบบฝึกหัดไว้ล่วงหน้าเสมอ

3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียน ถ้าสามารถแบ่งนักเรียนตามความสามารถ และจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ก็ยิ่งดี
4. แบบฝึกหัดต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ
5. แบบฝึกหัดต้องมีความถูกต้อง ครูจะต้องพิจารณาดูให้ดีด้วยอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
6. การให้ทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลา และความสนใจของนักเรียนนักเรียนย่อมสนใจสิ่งใดอยู่ไม่ได้นาน
7. การให้ทำแบบฝึกหัดหลายแบบ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิด
8. กระดาษที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดต้องเหนียว และทนนานพอสมควร

หลักการให้แบบฝึกหัดแก่นักเรียน

- ยุพิน พิพิธกุล (2530 : 14-15) ได้เสนอหลักการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ดังนี้
1. การฝึกจะให้ผลดีจะต้องฝึกเป็นรายบุคคลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 2. ควรฝึกไปทีละเรื่องเมื่อจบบทเรียนหนึ่ง และเมื่อเรียนได้หลายบทก็ควรฝึกรวบยอดอีกครั้งหนึ่ง
 3. ควรมีการตรวจแบบฝึกหัดทุกครั้งที่ให้นักเรียนทำ เพื่อประเมินผลนักเรียนตลอดจนประเมินครูด้วย
 4. เลือกแบบฝึกหัดให้สอดคล้องกับบทเรียน และแบบฝึกหัดพอเหมาะไม่มากเกินไป
 5. แบบฝึกหัดที่ให้นักเรียนทำนั้นจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 6. แบบฝึกหัดที่ให้นั้นควรฝึกหลาย ๆ ด้าน คำนึงถึงความยากง่าย
 7. พึงตระหนักอยู่เสมอว่าก่อนที่จะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดนั้นนักเรียนจะต้องเข้าใจวิธีการทำอย่างถ่องแท้เสียก่อน
 8. พึงตระหนักอยู่เสมอว่า ฝึกอย่างไรนักเรียนจึงจะ "คิดเป็น" ไม่ใช่ "คิดตาม"

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน

ความหมาย

นิพนธ์ ศุภปรีดี (2525 : 73) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนว่า การ์ตูนภาพหรือสัญลักษณ์ที่เขียนขึ้นง่าย ๆ แสดงลักษณะของคนสัตว์หรือสิ่งของ เพื่อให้ผู้ดูทราบเรื่องราวได้ดีกว่าการใช้ภาษาอย่างเดียว

บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร (2526 : 170) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนว่า การ์ตูน คือ ภาพที่เขียนด้วยลายเส้นอย่างง่าย ๆ แสดงลักษณะเด่นหรือจุดที่เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ ที่ทุกคนเห็นแล้วจะเข้าใจได้ตรงกัน ใช้แสดงเรื่องราวหรือลักษณะของบุคคล กลุ่มชน สถานที่ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดอารมณ์ขันขื่นใจ และให้ความคิดแก่ผู้ดู

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2533 : 4) ได้กล่าวถึงความหมายของการ์ตูนว่าการ์ตูน หมายถึง ภาพวาดในลักษณะง่าย ๆ บิดเบี้ยวโย้เย้ในลักษณะ ไม่เหมือนภาพในโลกแห่งความเป็นจริงซึ่งมีรูปลักษณะที่เลียนแบบธรรมชาติ เรขาคณิต หรือรูปร่างอิสระที่ลดทอนรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก

จากนิยามข้างต้นสรุปได้ว่าภาพการ์ตูน คือ ภาพที่เขียนขึ้นอย่างง่าย ๆ รูปร่างอิสระแสดงลักษณะเด่นที่เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นที่ทุกคนเห็นแล้วเข้าใจตรงกัน

ลักษณะของการ์ตูนที่ดี

บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร (2526 : 171) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการ์ตูนที่ดีดังนี้

1. ทำให้ผู้ดูเข้าใจความหมายตรงกับที่ผู้เขียนวางจุดมุ่งหมาย
2. เป็นภาพง่าย ๆ มีลักษณะเด่นไม่ซับซ้อนยุ่งยาก
3. มีจุดมุ่งหมายเดียวในภาพ
4. ถ้ามีคำบรรยายควรเป็นคำบรรยายสั้น ๆ กระชับ และช่วยให้ภาพเกิด

ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. รูปที่เขียนออกมาควรมีลักษณะซ้ำซ้อน หรือสนุกสนานเพลิดเพลินมากกว่าเป็นไปในทางเศร้า หดหู่ หรือพิการ เป็นต้น

6. การ์ตูนที่ดีควรจะให้แง่คิด และสร้างสรรค์ในทางที่ดี

ประโยชน์ของการ์ตูนในการสอน

ประมาณ อะกีมี (2528 : 13) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการ์ตูนในการสอนไว้ว่า

1. ช่วยกระตุ้นให้เรียน (Motivation) การ์ตูนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องเร้าความสนใจในห้องเรียนได้เป็นอย่างดีเช่นใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการอภิปรายให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการเรียนโดยครูอาจตั้งเป็นคำถาม เช่น "การ์ตูน" ให้ความรู้อะไรบ้าง "การ์ตูนเรื่องนี้ควรจะให้ชื่อเรื่องว่า "อะไร" เป็นต้น การ์ตูนนี้ใช้ได้ทั้งโรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยม ประโยชน์โดยตรงคือทำให้มีอารมณ์ขัน เรียนได้สนุก ถ้าตัวนักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนนั้น ทำให้การเรียนได้ผลเพิ่มขึ้น

สำหรับการ์ตูนที่ไม่มีคำอธิบายเรื่อง เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจได้มากกว่าการ์ตูนที่มีคำอธิบายเรื่อง เพราะ ทำให้เกิดความรู้สึกท้าทายความคิดของผู้ดู

2. ใช้อธิบายให้เข้าใจ (Illustrations) การใช้ภาพการ์ตูนง่ายอธิบายวิชาที่เรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เช่น ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยเขียนภาพแมลงมี 2 ขา แล้วให้นักเรียนคิดว่าถูกต้องหรือไม่ ในการใช้การ์ตูนประกอบการสอนนี้ ครูต้องเลือกใช้การ์ตูนที่เหมาะสม อย่าให้นักเรียนเห็นเป็นเรื่องตลกจนเกินไป ต้องให้ความสนใจในรายละเอียดของเนื้อหาวิชาตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้

3. ใช้เป็นกิจกรรมนักเรียน (Pupil Activity) การให้นักเรียนเขียนภาพการ์ตูนด้วยตนเอง อธิบายภาพด้วยตนเอง หรือประกอบกิจกรรมในการเรียนด้านต่าง ๆ เป็นสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ จึงนับได้ว่าเป็นประโยชน์มาก เช่น การเรียนภาพการ์ตูนที่เกี่ยวกับการทำความสะอาดเกี่ยวกับการขับถ่ายที่ปลอดภัย เกี่ยวกับกิจกรรมของนักเรียนหรือสุขปฏิบัติในการรับประทานอาหาร เป็นต้น นักเรียนจะได้ใช้ภาพการ์ตูนเป็นเครื่องมือในการช่วยให้เกิดความสนใจได้เป็นอย่างดี

รูปแบบของการ์ตูน

สุกัญญา แพงโสม (2532 : 20) ได้แบ่งการ์ตูนออกตามสไตล์การวาดได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบเลียนของจริง (Realistic Type) เป็นการวาดเขียนให้มีลักษณะใกล้เคียงความจริงในธรรมชาติ ทั้งในเรื่องสัดส่วน รูปร่าง ลักษณะท่าทางและสภาพแวดล้อม ภาพแบบนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงมาก แต่ไม่ถึงกับเป็นภาพวาดเหมือนจริง

2. แบบล้อของจริง (Cartoon Type) เป็นภาพที่เขียนบิดเบือนไปจากความเป็นจริง มักเน้นเฉพาะลักษณะเด่น ๆ หรือที่สำคัญ ๆ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อจะให้เป็นการล้อเลียนและให้เกิดอารมณ์ขันกับผู้ดู

3. แบบโครงร่าง หรือภาพก้านไม้ขีด (Match - Stick - Type) เป็นภาพวาดลายเส้นขาวดำอย่างง่าย ๆ ภาพแบบนี้จะขึ้นอยู่ที่เส้นเป็นสำคัญ เป็นภาพที่ใช้เทคนิคในการวาดง่ายที่สุดผู้วาดเพียงแต่เรียนรู้สัดส่วน และแบบพื้นฐานของภาพเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

หลักการเลือกการ์ตูนในการนำไปประกอบการสอน

สมพงษ์ ศิริเจริญ (2506 : 54) ได้ให้หลักการเลือกการ์ตูนไปใช้ดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน การ์ตูนที่ใช้ต้องเป็นการ์ตูนที่นักเรียนในชั้นเข้าใจความหมายได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การ์ตูนนี้ความจริงเข้าใจยากให้กับเด็กชั้นต่ำ ๆ มักไม่ได้ผล เพราะประสบการณ์เดิมน้อยไม่รู้เรื่องจากการค้นคว้าของ Schaffer ปรากฏว่าเด็กโดยเฉลี่ยสามารถแปลความหมายของภาพล้อสังคมและการเมืองได้เมื่อมีอายุอยู่ในราว 13 ปี

2. เลือกการ์ตูนที่ออกแบบง่าย ๆ ให้มีลักษณะเฉพาะที่เป็นคำให้จำได้ไม่ต้องมีรายละเอียดมาก เช่น หนวดและผมปรกหน้าของฮิตเลอร์ พอเห็นสองอย่างนี้ ก็ดูออกทันที เป็นต้น อีกอย่างหนึ่งที่ต้องมีก็คือ คำอธิบายประกอบภาพสั้น ๆ การ์ตูนบางภาพไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายเลย แต่สามารถสื่อความคิดแก่เราได้คำอธิบายยาว ๆ ไม่ได้

3. การ์ตูนที่มีสัญลักษณ์ ซึ่งให้ความหมายชัดเจน คนที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำย่อมคุ้นกับการ์ตูนมาตรฐาน ที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศ หรือพรรคการเมือง และอื่น ๆ เช่น รูปสุนัขบูลด็อก ซึ่งมีรูปธงอังกฤษคลุมหลังหมายถึงอังกฤษ คนแก่ใส่หมวกทรงสูงที่เรียกว่า ลุงแซม หมายถึงประเทศอเมริกา ช้าง หมายถึงพรรครีพับลิกัน ลา หมายถึงพรรคเดโมแครท ระฆัง มีรอยแตก หมายถึงเสรีภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามครูต้องเลือกเอาชนิดที่นักเรียนคุ้นและเข้าใจความหมายได้ดี

4. เลือกการ์ตูนที่มีขนาดเหมาะสม ถ้าการ์ตูนนั้นใหญ่อยู่แล้วก็ตัดฉีกกระดาษแข็งไว้ใช้ถ้ามีขนาดเล็กไปทั้งรูปและตัวหนังสือก็อาจขยายเอาใหม่ด้วยวิธีตามรางสีเหลื่อมจักร์รัส หรือขยายด้วยเครื่องวัดสุทิบแสงก็ได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 209) ได้ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคล อันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือจากการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้เท่าไร มีความสามารถชนิดใดซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้วยการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ข้อสอบปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

ประเภทของแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525 : 210) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เอง (Teacher - Made Test)

ครูผู้สอนจัดสร้างขึ้น เพื่อวัดความก้าวหน้าของนักเรียน ภายหลังจากได้มีการเรียนการสอนไประยะหนึ่งแล้วโดยปกติแบบทดสอบประเภทนี้ จะใช้เฉพาะภายในกลุ่มนักเรียนที่ครูผู้ออกข้อสอบเป็นผู้สอน จะไม่นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจสอบนักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้มากเพียงใด และนำผลการสอบนี้ไปใช้ทั้งปรับปรุงซ่อมเสริมการเรียนการสอน กับนำไปใช้ตัดสินผลการเรียนของนักเรียน

ด้วยตัวอย่างแบบทดสอบที่ครูใช้ในการสอบปลายภาค หรือปลายปี หรือเมื่อสิ้นสุด การเรียน การสอนในแต่ละบทแต่ละตอนนั่นเอง

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)

เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้เองแต่มี จุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการเรียนด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่ต่างกลุ่มกัน

หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิญญาณ วิศาลาภรณ์ (2530 : 12) กล่าวว่า ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนนั้น มีหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ควรพิจารณาประกอบในการสร้างแบบทดสอบดังต่อไปนี้

1. วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะ วัดตามจุดมุ่งหมายทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจได้ว่าสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในทุกรายวิชานั้นจึงจำเป็นต้อง วัดให้ตรงและครบจุดประสงค์

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนั้นครูควรจะทราบมาก่อนเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร

3. การวัดผลเป็นการวัดทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรม ที่จะสอบวัดจะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

4. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ไม่สมบูรณ์ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่าง ที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่สามารถวัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องมั่นใจว่าสิ่งที่สอบวัดนั้นเป็นตัวแทนที่แท้จริงได้

5. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานั้น มิใช่เพียงเพื่อจะให้เกรดเท่านั้น การวัดผล เป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาการสอนของครู เป็นเครื่องช่วยในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการสอบ ปลายภาคครั้งเดียวจึงไม่พอที่จะวัดกระบวนการเจริญงอกงามของนักเรียนได้

6. ในการให้การศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแค่เพียงอย่างเดียว กระบวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

7. การวัดผลการศึกษา มีความผิดพลาด ของที่ซึ่งได้นำนักเท่ากันโดยตาซึ่งหยาบ ๆ อาจมีน้ำหนักต่างกัน ถ้าซึ่งโดยตาซึ่งละเอียด ทฤษฎีการวัดผล เชื่อว่า

คะแนนที่สอบได้ = คะแนนจริง + ความผิดพลาดในการวัด

8. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ

9. ควรคำนึงถึงขีดจำกัดของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้โดยมากคือข้อสอบขีดจำกัดของข้อสอบได้แก่การเลือกตัวแทนของเนื้อหาเพื่อมาเขียนข้อสอบ ความเชื่อถือได้คะแนน และการตีความหมายของคะแนน เป็นต้น

10. ควรจะใช้ชนิดของแบบทดสอบ หรือคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อวิชาที่สอบ และจุดประสงค์ที่จะสอบวัด

11. ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน คะแนนที่สอบได้ยากแตกต่างกันดังนั้นในการวัดผล การศึกษาจึงจะทำข้อสอบได้เสร็จ

12. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มีความยากง่ายพอเหมาะ มีระดับความยากง่ายของภาษาที่ใช้เหมาะสมมีเวลาสอบนานพอ ที่นักเรียนส่วนใหญ่จะทำข้อสอบได้เสร็จ

กระบวนการสร้างแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2525 : 21-30) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของกระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนสร้างแบบทดสอบ พิจารณาถึงจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้

การวางแผนสร้างแบบทดสอบว่าจะสร้างแบบทดสอบอย่างไร จำเป็นต้องเรียนรู้เสียก่อนว่าเราจะนำแบบทดสอบไปใช้เพื่อทำอะไรหรือต้องทราบจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้นั้นเองโดยหลักการแล้วการนำแบบทดสอบไปใช้จะสัมพันธ์อยู่กับการสอน เช่น การสอบเพื่อตรวจสอบความรู้เดิมจะสอบก่อนทำการสอนการสอบเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและวินิจฉัยข้อบกพร่อง จะสอบในระหว่างดำเนินการสอน และการสอน เพื่อสรุปผลการเรียนจะสอบหลังจากการสอนเสร็จสิ้นทั้งหมดแล้ว ดังนั้นจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้ อาจจำแนกเป็น 4 จุดประสงค์ ดัง

1. ใช้ตรวจสอบความรู้เดิม จะทำการสอบก่อนที่จะเริ่มต้นการสอน เพื่อพิจารณาว่า

1.1 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเนื้อหาที่จะเรียนเพียงพอหรือไม่

- 1.2 นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่
2. ใช้ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนการสอน
3. ใช้วินิจฉัยผู้เรียน
4. ใช้สรุปผลการเรียน

เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด

เนื้อหาวิชา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด ก็คือ เนื้อหาและพฤติกรรมที่ทำการสอน

การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นกระบวนการในการจำแนกแยกแยะในวิชานั้น ๆ มีหัวข้อเนื้อหาสาระที่สำคัญอะไรบ้างมีจุดประสงค์ที่จะให้เกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง ดังนั้นการวิเคราะห์หลักสูตรจึงประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 อย่าง คือ

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา

การวิเคราะห์จุดประสงค์

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา เป็นการจำแนก หรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของเนื้อหา
2. ความยากง่ายของเนื้อหา
3. ขนาดความยาวของเนื้อหา
4. เวลาที่ใช้สอน

การวิเคราะห์จุดประสงค์

การวิเคราะห์จุดเนื้อหาวิชา เป็นการจำแนกหรือจัดหมวดหมู่เนื้อหาวิชาเป็นหัวข้อสำคัญ โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. รวบรวมจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งหมด จากหนังสือหลักสูตรและคู่มือครู
2. เขียนพฤติกรรมที่สำคัญของแต่ละจุดประสงค์ทั้งหมด
3. ยุบพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้เป็นพฤติกรรมเดียวกัน
4. นิยามความหมายของพฤติกรรมที่ยุบรวมแล้ว

ขั้นที่ 2 การเตรียมงานและเขียนข้อสอบ

เมื่อวางแผนการสร้างแบบทดสอบโดยการสร้างเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จะต้องเตรียมงาน และเขียนข้อสอบต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองสอบ

เมื่อเขียนข้อสอบและจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วนำไปทดลองสอบ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลแบบทดสอบ

การประเมินผลแบบทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่าแบบทดสอบมีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาตามคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบซึ่งมีอยู่ 10 ประการ คือ

1. ความ แม่นตรง หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์และตามที่ทำการสอนจริง
2. ความเชื่อมั่น หมายถึง แบบทดสอบให้ผลการทดสอบสอดคล้องตรงกันทุกครั้ง
3. อำนาจจำแนก หมายถึง ข้อสอบที่แบ่งแยกคนเก่งอ่อนออกจากกันได้ กล่าวคือ คนเก่งจะตอบถูก คนอ่อนจะตอบผิด
4. ความง่ายง่าย หมายถึง จำนวนเปอร์เซ็นต์ผู้ตอบถูกทั่วไปแล้ว ความง่ายง่ายที่เหมาะสมจะมีจำนวนครึ่งหนึ่งตอบถูก
5. ความเป็นปรนัย หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจน และการให้คะแนนชัดเจน
6. ความเฉพาะเจาะจง หมายถึง ข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้คะแนนชัดเจน
7. ประสิทธิภาพ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้ นั้น ประหยัดเวลาการสร้างการดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน แต่ให้ผลการสอบถูกต้อง
8. ความสมดุล หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์และเนื้อหา มีสัดส่วนจำนวนข้อสอบสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร
9. ความยุติธรรม หมายถึง แบบทดสอบมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสที่จะตอบถูกได้เท่ากัน

10. ความเหมาะสมของเวลา หมายถึง แบบทดสอบได้กำหนดเวลาให้เพียงพอในการตอบข้อสอบจนเสร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดการเรียนการสอน

ในส่วนองงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้รวบรวมทั้งงานวิจัยในประเทศและของต่างประเทศ ซึ่งมีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุดการเรียนการสอนเอาไว้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

วรภา ไพธิลัทธา (2532 : 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนและสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

เยาวมาลย์ ไสววรรณ (2537 : 51) ได้ทำการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการฝึกของกลุ่มทดลอง มีความสัมพันธ์กันในระดับ .92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนความคงทนในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนตรี เพชรอินทร์ (2538 : 58-59) ได้ทำการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนเพื่อฝึกทักษะเรื่องการผลิตแผ่นภาพโปร่งใสสำหรับครูวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าชุดการเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 90/90 การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 91.37 เมื่อทดลองกับครูวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพ 100/91.86 และการให้ชุดการเรียนทำให้ครูวิทยาศาสตร์มีความรู้สูงกว่าการอบรมตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุรยา (2539 : 96) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้

ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัมพา อรุณพรหมณ์ (2539 : 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

เชษฐา บุญขวลิต (2540 : 100) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างชุดการเรียนด้วยตนเอง เรื่องการใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้า วิชา ช 0278 ช่างเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองที่สร้างขึ้นทั้ง 6 ชุด มีประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 85/85

วัลลิมา สงสุวรรณ์ (2541 : 89) ได้ทำการศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนเรื่องการบวกและการลบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง และความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ชุดการเรียนมีความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญ

งานวิจัยต่างประเทศ

บรูซ (Bruce. 1972 : 429-4) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนได้ผลดีกว่าการสอนแบบธรรมดา ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า การสอน โดยใช้ชุดการเรียนการสอนได้ผลดีกว่าการสอนแบบธรรมดา

เอดเวดส์ (Edwards. 1975 : 43) ได้กล่าวถึงการวิจัยของมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์ ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนในเรื่อง "ประสบการณ์ในการสอนแบบจุลภาค" โดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองและได้รับคำแนะนำจากครูกับการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้แนะนำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 25 คน ผลการทดลองปรากฏว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีผลการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็น

เห็นว่า การเรียนด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ถ้าชุดการเรียนการสอนได้สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามกระบวนการแล้วผู้เรียนสามารถ เรียนด้วยตนเองได้ผลดีเช่นกัน

ไบรแอนและสมิท (Bryan and Smith. 1975 : 24-25) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยใช้ชุดการเรียนการสอนด้วยตนเองที่มหาวิทยาลัยเซาท์แคโรไลนา ในวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ใช้เวลาทดลอง 3 ภาคเรียน ผลปรากฏว่าผู้เรียนร้อยละ 60 มีผลการเรียนสูงกว่าเดิมร้อยละ 96 มีความสนุกสนานในการเรียนเพิ่มขึ้นและร้อยละ 74 ชอบการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนมากกว่าปกติ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการ์ตูน

งานวิจัยต่างประเทศ

คินเดอร์ (Kinder, 1965 : 68-69) ได้สำรวจการใช้การ์ตูนประกอบการสอนของครูระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 300 คน ปรากฏผลว่า

1. ครูทุกคนมีความพอใจในประโยชน์ของการ์ตูน
2. นักเรียนร้อยละ 97 ชอบการเรียนกับครูที่ใช้การ์ตูนสอน
3. การ์ตูนมีประโยชน์มากที่สุดสำหรับครูที่สอนวิชาสังคม คณิตศาสตร์ และภาษา
4. ประโยชน์ของการ์ตูนอยู่ที่การใช้ภาษาประกอบการดึงดูดความสนใจ การจูงใจ

การให้ความชัดเจน การเน้นให้เกิดอารมณ์ขัน

5. ครูและนักเรียนเห็นพ้องต้องกันว่า พอใจหนังสือแบบเรียนที่มีการ์ตูนเป็นภาพประกอบ

บราวน์ (Brown, 1977 : 113) ได้ยกตัวอย่างการทดลองการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา โดยครูจะจัดมุมการ์ตูนไว้บนแผ่นป้ายล้าลิหน้าห้องเรียนนักเรียนจะเลือกตัดการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์และวารสารมาติดไว้ที่มุมดังกล่าว พร้อมทั้งอธิบาย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียน หลักการและทฤษฎีต่างที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า "ชุดการเรียนด้วยตนเอง" นับเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่น่าสนใจและมีคุณค่าในการนำมาศึกษาเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และเนื่องจากปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยส่วนมากเด็กมักเกิดความเบื่อหน่าย ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะสร้าง "ชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ" เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้แพร่หลายต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการดำเนินการศึกษาและค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เนื้อหาและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. สร้างเครื่องมือและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียนโรงเรียนวัดสระบัว และโรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 144 คน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดสระบัว

จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องละ 37 คน รวมทั้งสิ้น 74 คน

2. โรงเรียนวัดชัยมงคล

จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องละ 35 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวนทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดชัยมงคล และโรงเรียนวัดสระบัว ซึ่งได้มาโดยวิธีการ

สุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยมีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน ดำเนินวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดรายชื่อของโรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตปทุมวัน สังกัด กรุงเทพมหานคร ได้ 9 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนปลูกจิต
2. โรงเรียนสวนลุมพินี
3. โรงเรียนปทุมวัน
4. โรงเรียนสวนหลวง
5. โรงเรียนวัดสระบัว
6. โรงเรียนวัดชัยมงคล
7. โรงเรียนวัดดวงแข
8. โรงเรียนวัดบรมนิวาส
9. โรงเรียนวัดปทุมวนาราม

ขั้นที่ 2 ทำการจับฉลากเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองครั้งที่ 1, 2, และ 3 โดยทำการจับฉลากเพียง 2 ครั้ง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองดังนี้

ครั้งที่ 1 ได้โรงเรียนวัดชัยมงคล ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับฉลากจากรายชื่อนักเรียนได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน

การทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 15 คน

ครั้งที่ 2 ได้โรงเรียนวัดสระบัว และทำการจับฉลากรายชื่อนักเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 30 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาความรู้เรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำอุทาน และคำสันธาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ใช้เวลาเรียน 3 วัน วันละ 1 ชุด โดยแบ่งเวลาในการเรียนดังนี้

- ชุดที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)
- ชุดที่ 2 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)
- ชุดที่ 3 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เชี่ยวชาญ

การพัฒนาและการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย (การสอนวิชาภาษาไทย) เรื่องชนิดของคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกี่ยวกับความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการเรียนรู้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและรูปแบบเป้าหมายของชุดการเรียนรู้
3. แบ่งเนื้อหาย่อย ๆ สำหรับชุดการเรียนรู้ โดยผู้ศึกษาค้นคว้าแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ชุดที่ 1 คำนาม และคำสรรพนาม
 - ชุดที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์
 - ชุดที่ 3 คำบุพบท คำอุทาน และคำสันธาน
4. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้กำหนดโดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน ความสะดวกในการใช้และการเก็บรักษา
5. สร้างชุดการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

5.1 กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ในหลักการสอนภาษาไทย ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.2 กำหนดสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อสะดวกในการใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้ศึกษาได้แบ่งชุดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนาม และคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน

5.3 เขียนคู่มือครูหรือคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดการเรียนรู้

5.4 จัดทำบัตรคำสั่งเพื่อชี้แจงรายละเอียดให้ผู้เรียนทราบว่า จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างไร

5.5 จัดทำบัตรกิจกรรม บัตรเฉลยกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัด บัตรเฉลยแบบฝึกหัด บัตรทดสอบ บัตรเฉลยแบบทดสอบ และตารางบันทึกคะแนน

5.6 นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้น เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และนำไปปรับปรุงแก้ไข

6. นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน โดยแบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้และอุปกรณ์ในชุดการเรียนรู้

7. ทำการปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8. นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาทำการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. การสร้างแบบฝึกหัดประจำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

1.2 สร้างแบบฝึกหัดชนิดจับคู่และเติมคำให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้และครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละตอนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องชนิดของคำ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1	คำนาม และคำสรรพนาม	จำนวน 30 ข้อ
ชุดการเรียนรู้ที่ 2	คำกริยาและคำวิเศษณ์	จำนวน 15 ข้อ
ชุดการเรียนรู้ที่ 3	คำบุพบท คำอุทาน และคำสันธาน	จำนวน 21 ข้อ
รวมทั้งสิ้น		จำนวน 66 ข้อ

1.3 นำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความถูกต้องด้านภาษาแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2.2 สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละตอนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1	คำนาม และคำสรรพนาม	จำนวน 59 ข้อ
ชุดการเรียนรู้ที่ 2	คำกริยาและคำวิเศษณ์	จำนวน 35 ข้อ
ชุดการเรียนรู้ที่ 3	คำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน	จำนวน 56 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความถูกต้องด้านภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยาคม สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเคยผ่านการเรียนเนื้อหาเรื่องชนิดของคำ มาแล้ว จำนวน 91 คน

2.5 วิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของ จง เตห์ ฟาน (Fan, 1952 : 1 – 32) เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก

2.6 เพื่อคัดเลือกข้อสอบใช้ในแบบทดสอบของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 65 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR. – 20 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ชุดการเรียนรู้ที่	k	M	S	P	R	r_{tt}
1	25	12.14	3.81	.20 - .77	.13 - .66	.634
2	20	9.19	3.73	.26 - .63	.13 - .79	.689
3	20	8.38	4.24	.26 - .63	.20 - .75	.775
รวม	65	29.75	8.53	.20 - .77	.13 - .79	.803

การสร้างแบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบประเมิน เพื่อหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมี
การประเมินใน 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาบทเรียน และด้านสื่อการเรียนรู้ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. พิจารณาหัวข้อปัญหาและจุดมุ่งหมาย เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของความเหมาะสม
ของสื่อการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาเรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย
และกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สร้างแบบประเมิน 2 ชุด คือ แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน
3 ท่าน และแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 3 ท่าน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การกำหนดความหมายของคะแนนของ
ตัวเลือกในแบบสอบถามแต่ละข้อผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีคุณภาพดีมาก

คะแนน 4 หมายถึง มีคุณภาพดี

คะแนน 3 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีคุณภาพต้องปรับปรุง

คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพใช้ไม่ได้

4. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบ
เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และด้านสื่อ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. นำผลการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ย เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยอมรับคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณภาพดีมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณภาพดี

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณภาพต้องปรับปรุง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณภาพใช้ไม่ได้

เกณฑ์ในการยอมรับว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ ผู้ศึกษากำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้แก้ไขปรับปรุงชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1

ผู้ศึกษานำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 3 คน โดยให้เรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 ชุด ใช้เวลาเรียน 3 วัน วันละ 1 ชุด โดยแบ่งเวลาในการเรียน ดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 3 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 2 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 3 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ผู้ศึกษาสังเกตการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับภาษา กิจกรรมและคำสั่งต่าง ๆ ที่ใช้ในชุดการเรียนรู้ เก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ โดยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด สัมภาษณ์ผู้เรียน ตลอดจนตรวจดูผลงานจากการทำแบบฝึกหัด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และทำการแก้ไขปรับปรุงชุดการเรียนรู้

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้ศึกษานำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการแก้ไขแล้วจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 15 คน โดยให้เรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 ชุด ใช้ระยะเวลาในการทดลองและดำเนินการทดลองเหมือนกับการทดลองครั้งที่ 1

ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ละชุดจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบในแต่ละชุดให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทันที จากนั้นนำผลการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน เพื่อเก็บข้อมูลใช้วิเคราะห์แนวโน้มของประสิทธิภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้อีกครั้ง

การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ที่ได้หาแนวโน้มของประสิทธิภาพจากการทดลองครั้งที่ 2 และได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัด สระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 30 คน ที่ไม่เคยเรียนบทเรียนนี้มาก่อน โดยดำเนินการทดลองเหมือนกับการทดลองครั้งที่ 2

ในขณะที่นักเรียน เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ละชุดจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบฝึกหัดมาตรวจให้คะแนน

เมื่อนักเรียนเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุด ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)
2. ค่าความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เทห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 208 - 219)

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณจากสูตร
KR. – 20 (Kuder Ridchardson) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 197 - 200)

4. หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 85/85 ใช้สูตร E_1/E_2 (เสาวณีย์
ลิกขาบัณฑิต. 2528 : 294 – 295)

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ทำให้ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วย

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

ซึ่งในแต่ละชุดการเรียนรู้ มีส่วนประกอบดังนี้

1. คำแนะนำในการใช้ชุดการเรียนรู้

2. กิจกรรมและเฉลยกิจกรรม

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วย ภาพการ์ตูนเปิด-ปิด เกมจับคู่ภาพ

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประกอบด้วย ภาพการ์ตูน ปริศนาเกมทายภาพ

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 ประกอบด้วย เกมเลือกคำ

3. เนื้อหาในการเรียน

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วย ภาพการ์ตูนตัวอย่าง

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประกอบด้วย ภาพการ์ตูน Pop-Up, แผ่นใส Overlay

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 ประกอบด้วย ภาพการ์ตูนเคลื่อนไหวพลาสติก

4. แบบฝึกหัดและเฉลยแบบฝึกหัด

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วย เกมเลือกคำ

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 ประกอบด้วย เกมจับคู่ เกมเลือกคำ

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 ประกอบด้วย เกมจับคู่ เกมเลือกคำ

5. แบบทดสอบและเฉลยแบบทดสอบ

แบบทดสอบที่ใช้ในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน

65 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม จำนวน 25 ข้อ

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์ จำนวน 20 ข้อ

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน จำนวน 20 ข้อ

6. กระดาษคำตอบ

ใช้ระยะเวลาในการเรียนแต่ละชุด ชุดละ 2 คาบ (40 นาที)

2. การพัฒนาและการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้ศึกษาเสนอผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 คุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้าน สื่อการเรียนการสอนและด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย

ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน 3 ท่าน ปรากฏผล ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	ดี
2. เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.33	ดี
3. ได้รับความสนใจของผู้เรียน	4.33	ดี
4. ช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น	4.33	ดี
5. ช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น	4.00	ดี
6. สะดวกต่อการนำไปใช้	4.33	ดี
7. มีขนาดเหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง	4.33	ดี
8. คุณภาพดี ทนทาน	4.00	ดี
รวม	4.25	ดี

ผลการประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าคุณภาพของชุดการเรียนรู้

ด้วยตนเองโดยรวม และทุกรายการอยู่ในระดับดี สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียน มีขนาดเหมาะสม สะดวกต่อการนำไปใช้ มีคุณภาพที่ดีทนทาน และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเป็นอย่างดี

ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย 3 ท่าน ปรากฏผลออกมาดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. จุดประสงค์การเรียนรู้	4.66	ดีมาก
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	4.66	ดีมาก
1.2 ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน	4.66	ดีมาก
1.3 สามารถประเมินผลได้	4.66	ดีมาก
2. เนื้อหา	4.58	ดีมาก
2.1 เหมาะสมกับเวลาที่สอน	4.33	ดี
2.2 เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.33	ดี
2.3 เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้	4.66	ดีมาก
2.4 น่าสนใจ	5.00	ดีมาก
3. กิจกรรมการสอน	4.73	ดีมาก
3.1 ได้รับความสนใจของผู้เรียน	5.00	ดีมาก
3.2 เรียงลำดับกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม	5.00	ดีมาก
3.3 มีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.33	ดี
3.4 ช่วยให้จำบทเรียนได้ดีขึ้น	4.66	ดีมาก
3.5 บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	4.66	ดีมาก
รวม	4.66	ดีมาก

ผลการประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย พบว่าคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้โดยรวม และทุกรายการอยู่ในระดับดีมาก ด้านเนื้อหาโดยรวม

อยู่ในระดับดีมาก แต่เมื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมกับเวลาที่สอนและความเหมาะสมกับระดับของนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านกิจกรรมการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก แต่ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาผลการประเมินด้านเนื้อหาโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับดีมาก

2.2 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

การทดลองครั้งที่ 1 นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยมงคล จำนวน 3 คน ผู้ศึกษาพบว่าผู้เรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนเป็นอย่างดี แต่ผู้ศึกษายังพบปัญหาที่ต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ทำการปรับปรุงแก้ไขคำสะกดที่ผิดให้ ถูกต้องและเติมคำที่ขาดหายไป
2. ลดเวลาที่ใช้ในการเรียนของชุดการเรียนรู้ที่ 1 จาก 3 คาบ เป็น 2 คาบ เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาภายในเวลา 2 คาบได้เพียงพอ

การทดลองครั้งที่ 2 ผู้ศึกษาได้นำชุดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จากการทดลองครั้งที่ 1 มาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยมงคล จำนวน 15 คน เพื่อเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์แนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลของการทดลองดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย
เรื่องชนิดของคำ จากการทดลองครั้งที่ 2

ชุดที่	เรื่อง	แบบฝึกหัด			แบบทดสอบ			ประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
		จำนวนข้อ	ค่าเฉลี่ย	E_1	จำนวนข้อ	ค่าเฉลี่ย	E_2	
1	คำนาม	20	19.80	99.00	13	12.20	93.84	99.00/93.84
	คำสรรพนาม	10	9.66	96.66	12	10.26	85.55	96.66/85.55
	รวมชุดที่ 1	30	29.46	98.22	25	22.66	89.86	98.22/89.86
2	คำกริยา	5	4.93	98.66	10	9.13	91.33	98.66/91.33
	คำวิเศษณ์	10	9.66	96.66	10	8.53	85.33	96.66/85.33
	รวมชุดที่ 2	15	14.60	97.33	20	17.66	88.33	97.33/88.33
3	คำบุพบท	10	9.20	92.00	8	7.66	95.83	92.00/95.83
	คำสันธาน	5	5.00	100.00	7	6.53	93.33	100.00/93.33
	คำอุทาน	6	5	83.33	5	4.53	90.66	86.66/90.60
	รวมชุดที่ 3	21	19.20	91.47	20	18.73	93.66	91.47/93.66
รวมทั้งชุดการเรียนรู้		66	63.26	95.85	65	58.86	90.56	95.85/90.56

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์แนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากทดลองครั้งที่ 2 พบว่า ชุดการเรียนรู้ทั้ง 3 ชุด มีแนวโน้มประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือไม่ต่ำกว่า 85/85 คือ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม เป็น 98.22/89.86 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์ เป็น 97.33/88.33 และชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน เป็น 91.47/93.66 และมีแนวโน้มประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยรวมทั้งชุดการเรียนรู้ ด้วยตนเองเป็น 95.85/90.56 จึงไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 3 นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้หาแนวโน้มประสิทธิภาพ จากการทดลองครั้งที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดสระบัว จำนวน 30 คน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เพื่อหาประสิทธิภาพของ ชุดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85 ผลการทดลองดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ จากการทดลองครั้งที่ 3

ชุดที่	เรื่อง	แบบฝึกหัด			แบบทดสอบ			ประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
		จำนวนข้อ	ค่าเฉลี่ย	E_1	จำนวนข้อ	ค่าเฉลี่ย	E_2	
1	คำนาม	20	19.26	96.33	13	12.13	93.33	96.33/93.33
	คำสรรพนาม	10	9.40	94.00	12	10.50	87.50	94.00/87.50
	รวมชุดที่ 1	30	28.66	95.55	25	22.63	90.53	95.55/90.53
2	คำกริยา	5	4.76	95.33	10	9.36	93.66	95.33/93.66
	คำวิเศษณ์	10	9.20	92.00	10	8.56	85.66	92.00/85.66
	รวมชุดที่ 2	15	13.96	93.11	20	17.93	89.66	93.11/89.66
3	คำบุพบท	10	9.00	90.00	8	7.56	94.58	90.00/94.58
	คำสันธาน	5	4.96	99.33	7	6.10	87.14	99.33/87.14
	คำอุทาน	6	5.80	96.66	5	4.33	86.66	96.66/86.66
	รวมชุดที่ 3	21	19.76	94.12	20	18.00	90.00	94.12/90.00
รวมทั้งชุดการเรียนรู้		66	62.40	94.54	65	58.56	90.10	94.54/90.10

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากทดลองครั้งที่ 3 พบว่าแนวโน้มประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลการวิเคราะห์ดังนี้ ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม เป็น 95.55/90.53 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์ เป็น 93.11/ 89.66 และชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน เป็น 94.12/90.00 และมีแนวโน้มประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยรวมทั้งชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็น 94.54/90.10 ซึ่งถือว่าชุดการเรียนรู้ทั้ง 3 ชุด มีแนวโน้มประสิทธิภาพตามกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือไม่ต่ำกว่า 85/85

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำหรับการเรียนรู้การสอนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ได้ชุดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียนโรงเรียนวัดสระบัว และโรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 144 คน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวนทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดชัยมงคล และโรงเรียนวัดสระบัว ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยมีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาความรู้เรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ชุด ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำอุทาน และคำสันธาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ใช้เวลาเรียน 3 วัน วันละ 1 ชุด โดยแบ่งเวลาในการเรียนดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 2 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 3 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เชี่ยวชาญ

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้แก้ไขปรับปรุงชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1

ผู้ศึกษานำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 3 คน โดยให้เรียนจาก

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 ชุด ใช้เวลาเรียน 3 วัน วันละ 1 ชุด โดยแบ่งเวลาในการเรียน ดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้เวลาในการเรียน 3 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 2 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ชุดที่ 3 ใช้เวลาในการเรียน 2 คาบ (คาบละ 20 นาที)

ผู้ศึกษาสังเกตการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับภาษา กิจกรรมและคำสั่งต่าง ๆ ที่ใช้ในชุดการเรียนรู้ เก็บข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ โดยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด สัมภาษณ์ผู้เรียน ตลอดจนตรวจสอบผลงานจากการทำแบบฝึกหัด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และทำการแก้ไขปรับปรุงชุดการเรียนรู้

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้ศึกษานำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ได้รับการแก้ไขแล้วจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 15 คน โดยให้เรียนจากชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 คนต่อ 1 ชุด ใช้ระยะเวลาในการทดลองและดำเนินการทดลองเหมือนกับการทดลองครั้งที่ 1

ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ละชุดจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบในแต่ละชุดให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทันที จากนั้นนำผลการทำแบบฝึกหัด และแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน เพื่อเก็บข้อมูลใช้วิเคราะห์แนวโน้มของประสิทธิภาพ และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง

การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำชุดการเรียนรู้ที่ได้หาแนวโน้มของประสิทธิภาพจากการทดลองครั้งที่ 2 และได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสระบัว สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน จำนวน 30 คน ที่ไม่เคยเรียนบทเรียนนี้มาก่อน โดยดำเนินการทดลองเหมือนกับการทดลองครั้งที่ 2

ในขณะที่นักเรียน เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ละชุดจะให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน จากนั้นนำผลการทำแบบฝึกหัดมาตรวจให้คะแนน

เมื่อนักเรียนเรียนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจบในแต่ละชุด ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73)
2. ค่าความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เทห์ ฟาน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 208 - 219)
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยคำนวณจาก สูตร KR. – 20 (Kuder Ridchardson) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 197 - 200)
4. หาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 85/85 ใช้สูตร E_1/E_2 (เสาวณีย์ ลิกขานันท์. 2528 : 294 – 295)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่มีคุณภาพโดยรวมในด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับดีมาก และในด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ซึ่งประกอบด้วย 3 ชุดย่อย ดังนี้

ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอนมีความเห็นว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเห็นว่าคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

2.2 ประสิทธิภาพจากการทดลองชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาทั้งชุดเป็น 94.54/90.10 พบว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การอภิปรายผล

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีประสิทธิภาพเป็น 94.54/90.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือไม่ต่ำกว่า 85/85 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาขึ้นประกอบด้วย สื่อการสอนหลายชนิด เช่น ภาพการ์ตูน แผ่นใส วัสดุกราฟิก ฯลฯ ซึ่งสามารถเร้าให้นักเรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อเนื้อหาในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามเอกัตภาพ

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ตาม เอกัตภาพ คือ การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีอิสระสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ โดยนักเรียนสามารถเรียนรู้จากชุดการเรียนรู้ชุดใดก่อนก็ได้หรือเริ่มเรียนจากเนื้อหาใดก่อนก็ได้ หรือหากเกิดความผิดพลาด ก็สามารถที่จะเรียนซ้ำได้อีกจนกว่าจะเกิดความเข้าใจ จึงทำให้นักเรียนเรียนในแต่ละเนื้อหาด้วยความพร้อมของตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งผู้เรียนสามารถมีโอกาสในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จะสูงขึ้น ถ้าผู้เรียนเรียนด้วยความสมัครใจ ไม่มีการขู่เข็ญบังคับ เมื่อผู้เรียนมีอิสระในการเรียน มีความสนใจและมีแรงจูงใจ จะทำให้มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (เสาวณีย์ ลิกขาทนิต.2528 : 163)

3. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้ผ่านการพัฒนาอย่างมีระบบ โดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาวิชาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน และทำการพัฒนาไปตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการทดลองหาข้อบกพร่องและประสิทธิภาพเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างสมบูรณ์ และจัดบรรจุไว้เป็นชุด ๆ ในกล่อง พร้อมคำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้ จึงทำให้มั่นใจได้ว่าชุดการเรียนรู้จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้

4. เป็นการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย เนื่องจากปกติแล้วการเรียนการสอนจะดำเนินไปในลักษณะครูเป็นผู้ดำเนินการเรียนการสอน นักเรียนเป็นผู้ตามครูมิได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จะแสดงความคิดเห็นได้ก็ต่อเมื่อครูเปิดโอกาสให้พูดหรือซักถามเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นการตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบันคือให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข

โดยสรุป ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการใช้สื่อประสม (Multimedia) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเอาใจใส่ต่อบทเรียนมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษาวรรณ ปาสียะ (2543 : 60) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องราชาศัพท์และคำศัพท์สำหรับพระภิกษุและสุภาพชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นทั้ง 3 ชุด มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ 90/90 ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าคุณชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้ศึกษาได้ทำการพัฒนาและหาประสิทธิภาพ น่าจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

- 1.1 ผู้ศึกษาควรศึกษาวิธีการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนนำไปใช้
- 1.2 ควรมีการจัดมุมประสบการณ์ หรือมีการแนะนำให้นักเรียนรู้จักกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำชุดการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3 การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองครูควรดูแลให้มีการหยิบใช้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากในแต่ละชุดมีสื่อชนิดต่าง ๆ ประกอบอยู่ หากไม่ระมัดระวังอาจเกิดความเสียหายได้ จึงควรมีการบำรุงรักษาและทำการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาภาษาไทย เช่น เรื่องสำนวนคำพังเพย เรื่องบทร้อยกรองและคำคล้องจอง เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจและเอาใจใส่ต่อวิชาภาษาไทย เด็กเกิดความเบื่อหน่าย เพราะปัจจุบันเด็กเรียนโดยมีครูเป็นผู้นำและมีสื่อการเรียนการสอนเพียงบัตรคำ บัตรภาพ และแผนภูมิเท่านั้น ทำให้นักเรียนไม่มีแรงจูงใจในการเรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีประสิทธิภาพ

- 2.2 ควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากการใช้ชุดการเรียนรู้แล้ว ในระยะหนึ่ง เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าและความคงทนในการจดจำบทเรียน

- 2.3 ควรมีการผลิตชุดการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น สื่อที่ใช้ประกอบในเนื้อหา อาจผลิตจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อเป็นการประหยัดและสามารถนำวัสดุเหลือใช้มาทำประโยชน์ได้นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียนให้รู้จักประหยัดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล เพ็ญพ้ง. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงการวิทยานิพนธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโครงการวิทยาศาสตร์โดยชุดกิจกรรมฝึกทำโครงการวิทยาศาสตร์กับที่เรียนโดยครูเป็นผู้สอนโครงงานวิทยาศาสตร์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ✓ กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ฉลองชัย สุรวฒนบุรณ. การเลือกใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ฉวีวรรณ กิตติกร. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1-7 พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- ✓ ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่นๆ. "ชุดการสอนระดับประถมศึกษา," ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523.
- _____. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ✓ ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.
- เชษฐา บุญขวลิต. การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้า วิชา ช.0278 ข่างเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- นิพนธ์ ศุขปริดี. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2525.
- บรรจง แก้ววิเศษกุล. การพัฒนาการประเมินผลชุดการเรียนรู้การสอนช่วยเสริมทักษะการหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร. 2533. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. การประเมินผลสื่อการสอน. คพ ศ.สปช. ฉบับที่ 4 : 23 – 29 ; สิงหาคม 2533.

✓ บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร. การผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2526.

✓ บุญเกื้อ ควรหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2530.

บุญเชิด ภิญโญนันต์พงศ์. การสอบแบบทดสอบ 1. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2525.

เบญจา แสงมลิ. ผลการจัดชั้นเรียนแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อลักษณะทางจิตวิทยาบางประการของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

✓ ประกิจ รัตนสุวรรณ. การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

ประมาณ ะกิมิ. การออกแบบวัสดุกราฟิกส์เพื่อการศึกษา. ชลบุรี : ม.ป.ท. 2528.

พนม พริ้มอารีย์. กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม , 2522.

พรพิมล อมรกุล. สมุดปกขาวสำหรับครู. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2523.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

มนตรี เพชรอินทร์. การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะ เรื่องการผลิตแผ่นภาพโป่งใส สำหรับครูวิทยาศาสตร์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ต้นบรรจง. สื่อการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

เยาวมาลย์ ใสวรรณ. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

รัชณี ศรีไพรวรรณ. "แบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน" คู่มือแนวความคิดและทรรคนะบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่มเรียนที่พูดสองภาษา. นครราชสีมา : สำนักงานศึกษานิการ เขต 11, 2517.

ลาวัลย์ พลกล้า. การสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์, 2538.

วราภา โพธิ์สัธา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้และสอนตามแผนการสอน ของหน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

วาทีนี ธีระตระกูล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาคณิตศาสตร์ในการสอนซ่อมเสริมจุดบกพร่องเรื่องเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยชุดการสอนซ่อมเสริมกับการสอนซ่อมเสริมแบบปกติ. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

วารินทร์ รัศมีพรหม. สื่อการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2531.

วาสนา ชาวหา. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, 2525.

วาสนา สุพัฒน์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความอดทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนตามคู่มือ โดยทำแบบฝึกหัดแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ แบบฝึกหัด แบบอัตนัยกับการทำแบบฝึกหัดในหนังสือแบบเรียน. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.

_____. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จงเจริญการพิมพ์, 2521.

_____. รายงานการศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.

วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสไตร, 2525.

วิญญา วิศาลาภรณ์. การสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2530.

วัลลิมา สงสุวรรณ์. ผลการใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง การบวกและการลบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ความมีวินัยในตนเอง และความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2541.

ศิริวรรณ โพธิ์สุวรรณ์. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนเพื่อสอนซ่อมเสริมการ
วิเคราะห์โจทย์ปัญหา การบวก และการลบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

✓ ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. คู่มือการฝึกเขียนการคูณด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์,
2533.

สนม ครุฑเมือง. เอกสารประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย. พิษณุโลก : ภาควิชาภาษาไทย
และภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

สมพงษ์ ศิริเจริญ. คู่มือการใช้สื่อทัศนวัสดุ. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2506.

สมพร มั่นตะสูตร. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.

✚ สมคิด อิศรวัฒน์. รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และละออ ขุดิกร. สื่อการเรียนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2525.

/สุกัญญา แพงโสม. ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ที่ใช้ภาพการ์ตูนนำเรื่องต่างกันก่อนการเสนอ
ละครวิทยุโรงเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532.

สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์. การพัฒนาชุดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการแก้โจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

สุมิตรา สุขประดิษฐ์ ณ ออยุธยา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตาม
คู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ ประสานมิตร, 2539.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- เสาวณีย์ ลีเกษมบัณฑิต. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า, 2528.
- อิทธิพร ศรียมก. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11 – 15. พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- อรพรรณ พรสีมา. เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2530.
- อนัญญา ประสงค์พร. การพัฒนารายการวีดิทัศน์การสอนเรื่องพืชและการผสมพันธุ์ของพืชดอก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- X อุษาวรรณ ปาลิยะ. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องราชาศัพท์ และคำศัพท์ สำหรับพระภิกษุและศุภภาพชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ กศ. ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.
- อำนวย เลิศชัยนดี และคนอื่น ๆ. การสร้างชุดการสอน. กรุงเทพฯ : อำนวยการพิมพ์, 2526.
- อำนาง ช่างเรียน. "ไปศึกษาอบรมต่างประเทศ เรื่องการวิจัยและการพัฒนาการศึกษา." ใน การศึกษากรุงเทพมหานคร. ม.ป.ท., 2538.
- อัจฉรา ชีวพันธ์. คู่มือการสอนภาษาไทย : กิจกรรมการเล่นประกอบการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- / อัมพา อรุณพราหมณ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- * Brookfield, Stephen. Learning democracy : Eduard Lindeman and adult education and social change. London : Croom Helm, 1987.
- Brown, James W., Lewis, Ridchard B. and Harcleroad, Fred F. AV Instruction Technology Media and Methods. 5th ed. New York : McGraw – Hill Book Co. 1977.
- / Bruce, Meeks Elija. Learning Packages Versus Conventional Method of instruction Dissertation Abstracts. 32 : 429-A. 1972.
- Bryan, Jhon M and Smith Jay C. A Self Paced Art History Learning Center at the University at South Carolina. Audio Visual Instruction. 1975.

* Candy, Philippe C. Self-direction for lifelong learning : a comprehensive guide to theory and practice. San Francisco : Jossey-Bass, 1991.

* Dave, R.H. Foundations of lifelong education/edited (by) R.H. Dave. Oxford : Pergamon Press, 1976.

Edward, Clefford H. Changing Teacher Behavior through Self-Instruction and Supervised Micro Teaching in a Competency Based Program. The Journal of Educational Research. 1975.

/ Fan, Chung-The. Item Analysis Table. Princeton. New Jersey : Educational Service. 1952.

Good, Cater V. Dictionary of Educational. New York : McGraw – Hill. Book Company Inc. 1973.

/ Houston, Robert W. and others. Developing Instructional Module. Texas : College of education, University of Houston, 1972. Photocopied.

Kieffer, R.E. A Manual of Audio Visual Techniques. 2nd ed. New Deli : Prentice Hall of India Private Limited, 1966.

✓ Kinder, James S. Audio-Visual Materials in Education. New York : American Book Co. 1965.

* Knowles, Malcolm S. The making of an adult educator : an autobiographical journey. San Francisco, California : Jossey-Bass, 1989.

/ Smith, Jame E. "The Learning Activity Packages," in Learning Packages in American Education. p.22-29. New Jursey : Educational Technology Publications, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทยและด้านสื่อการเรียนการสอน

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย

1. อาจารย์ลักษณะ แก้วกมล	อาจารย์ ระดับ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย
โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา
2. อาจารย์สมใจ หอมสุวรรณ	อาจารย์ 3 ระดับ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย
โรงเรียนวัดชัยมงคล
3. อาจารย์สินี ศิวาธรนิศร	อาจารย์ 3 ระดับ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย
โรงเรียนปทุมวัน

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี โชติกเสถียร	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.ฤทธิ์ชัย อ่อนนิม	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านเนื้อหา

แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน

แบบประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องชนิดของคำ วิชาภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ด้านเนื้อหา

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย(✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับดังนี้

เหมาะสมดีมาก	ให้ 5 คะแนน
เหมาะสมดี	ให้ 4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ต้องปรับปรุง	ให้ 2 คะแนน
ใช้ไม่ได้	ให้ 1 คะแนน

สื่อการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. จุดประสงค์การเรียนรู้					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหา					
1.2 ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน					
1.3 สามารถประเมินผลได้					
2. เนื้อหา					
2.1 เหมาะสมกับเวลาที่สอน					
2.2 เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน					
2.3 เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้					
2.4 น่าสนใจ					
3. กิจกรรมการสอน					
3.1 เข้าใจความสนใจของผู้เรียน					
3.2 เรียงลำดับกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม					
3.3 ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม					
3.4 ช่วยให้จำบทเรียนได้ดีขึ้น					
3.5 บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					

ลงชื่อ.....
 (.....)

แบบประเมินชุดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับชั้นประถมศึกษา
ด้านสื่อการเรียนการสอน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย(✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับดังนี้

เหมาะสมดีมาก	ให้ 5 คะแนน
เหมาะสมดี	ให้ 4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ต้องปรับปรุง	ให้ 2 คะแนน
ใช้ไม่ได้	ให้ 1 คะแนน

สื่อการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สื่อการสอน 1. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2. เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3. ได้รับความสนใจของผู้เรียน 4. ช่วยทำให้จำบทเรียนได้ดีขึ้น 5. ช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น 6. สะดวกต่อการนำไปใช้ 7. มีขนาดเหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง 8. คุณภาพดี ทนทาน					

ลงชื่อ.....
(.....)

ภาคผนวก ค

ตารางค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 6 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.38	.58
2	.68	.13
3	.77	.25
4	.58	.20
5	.20	.29
6	.35	.25
7	.55	.50
8	.71	.50
9	.51	.66
10	.60	.54
11	.53	.54
12	.70	.41
13	.41	.29
14	.39	.33
15	.30	.58
16	.30	.50
17	.53	.58
18	.41	.59
19	.25	.37
20	.41	.41
21	.40	.29
22	.52	.37
23	.51	.59
24	.42	.36
25	.65	.25

ค่าความยากง่าย มีค่าระหว่าง .20 - .77 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง .13 - .66

ตาราง 7 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.54	.79
2	.47	.58
3	.45	.38
4	.54	.38
5	.32	.50
6	.48	.37
7	.45	.54
8	.44	.63
9	.40	.50
10	.26	.13
11	.43	.42
12	.33	.29
13	.54	.62
14	.46	.58
15	.57	.46
16	.40	.38
17	.46	.50
18	.57	.21
19	.42	.21
20	.63	.45

ค่าความยากง่าย มีค่าระหว่าง .26 - .63 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง .13 - .79

ตาราง 9 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก
1	.42	.20
2	.50	.62
3	.63	.75
4	.45	.50
5	.48	.67
6	.37	.62
7	.44	.58
8	.40	.75
9	.26	.46
10	.41	.46
11	.46	.58
12	.37	.29
13	.34	.25
14	.37	.62
15	.32	.58
16	.36	.25
17	.45	.67
18	.40	.71
19	.55	.54
20	.51	.37

ค่าความยากง่าย มีค่าระหว่าง .26 - .63 ค่าอำนาจจำแนก มีค่าระหว่าง .20 - .75

ภาคผนวก ง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 1 คำนามและคำสรรพนาม

คำนาม 1. ข้อใดคือความหมายของวิสามานยนาม ก. คำนามที่บอกหมวดหมู่มักอยู่หน้าคำนาม ข. คำนามที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะของ คน สัตว์ สิ่งของและสถานที่ ค. คำนามที่บอกอาการ ง. คำที่ใช้ประกอบกับคำนามอื่น เพื่อแสดงรูปร่าง ขนาดหรือปริมาณ 2. ข้อใดคือลักษณนาม ก. ปากกา 4 ด้าม ข. วัดพระแก้ว ค. โรงเรียน ง. การเรียนหนังสือ 3. ข้อใดคืออาการนาม ก. การเรียนหนังสือ ข. วัดพระแก้ว ค. ปากกา 4 ด้าม ง. โรงเรียน 4. ข้อใดคือสมุหนาม ก. กลุ่มผู้ก่อการร้าย ข. วัดพระแก้ว ค. โรงเรียน ง. การเรียนหนังสือ 5. ข้อใดคือสามานยนาม ก. วัดพระแก้ว ข. กลุ่มผู้ก่อการร้าย ค. โรงเรียน ง. ปากกา 4 ด้าม	6. ข้อใดไม่อยู่ในจำพวกคำนามทั่วไป ก. รถยนต์ ปากกา กระดาษ ข. สมศรี วินัย สรศักดิ์ ค. ภาพวาด โรงเรียน กีตาร์ ง. โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ 7. ข้อใดคือสมุหนาม ก. นักเรียนกำลังเรียน ข. กลุ่มนักเรียนหัวไม่กำลังยกพวกตีกัน ค. น้ำในคลองเน่า ง. คุณหมอกำลังรักษาคนไข้ 8. ข้อใดใช้ลักษณนามผิด ก. ฉันมีบ้าน 2 หลัง ข. มานี้มีตุ๊กตาเพียง 1 ตัว ค. พ่อมีขลุ่ย 1 เลา ง. สุชาติมีดินสอ 2 กระบอก 9. สถานที่ใดต่อไปนี้เป็นคำนามชี้เฉพาะ ก. วัดหลวงพ่อโสธร ข. โรงเรียน ค. ห้างสรรพสินค้า ง. วัด 10. ข้อใดไม่ใช่อาการนาม ก. การพูด ข. ความเข้าใจ ค. ไปไม่ร่วง ง. ความเอาใจใส่
---	--

11. ข้อใดไม่ใช่สมุหนาม ก. ก้อนหิน ข. ฝูงลิง ค. กลุ่มนักท่องเที่ยวน ง. กองสัมภาระ 12. _____ แสดงออก ก. ความ ข. งาน ค. การ ง. เรื่อง 13. โต๊ะตัวนี้ราคาแพงมาก เป็นคำนามชนิดใด ก. สามานยนาม ข. ลักษณะนาม ค. สมุหนาม ง. อาการนาม <u>คำสรรพนาม</u> 14. ข้อใดเป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามในประโยค ก. สรรพนามบุรุษที่ 1 ข. ประพันธสรรพนาม ค. สรรพนามบุรุษที่ 3 ง. ปฤจฉาสรรพนาม 15. ข้อใดเป็นสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ก. สรรพนามบุรุษที่ 3 ข. ประพันธสรรพนาม ค. สรรพนามบุรุษที่ 1 ง. ปฤจฉาสรรพนาม	16. ข้อใดเป็นสรรพนามที่ใช้แทนผู้ฟัง ก. ประพันธสรรพนาม ข. สรรพนามบุรุษที่ 3 ค. ปฤจฉาสรรพนาม ง. สรรพนามบุรุษที่ 2 17. ข้อใดเป็นสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่ถูกกล่าวถึง ก. ประพันธสรรพนาม ข. สรรพนามบุรุษที่ 3 ค. ปฤจฉาสรรพนาม ง. สรรพนามบุรุษที่ 2 18. ข้อใดเป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนคำนามเพื่อบอกความซ้ำ ก. วิภาคสรรพนาม ข. นิยมสรรพนาม ค. อนิยมสรรพนาม ง. ปฤจฉาสรรพนาม 19. ข้อใดเป็นสรรพนามที่บอกความเฉพาะเจาะจง ก. ปฤจฉาสรรพนาม ข. นิยมสรรพนาม ค. วิภาคสรรพนาม ง. อนิยมสรรพนาม 20. ข้อใดเป็นสรรพนามที่ใช้แทนคำนามในประโยค ก. ไตรมหายาที่หน้าบ้าน ข. เมื่อตีกล่มผู้คนต่างวิ่งหนีกันอลม่าน ค. ขอนิมนต์พระคุณเจ้าฉันอาหารที่บ้าน ง. คนที่เป็นผู้พิพากษาต้องเป็นผู้ดำรงซึ่งความยุติธรรม
--	--

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 คำกริยาและคำวิเศษณ์

คำกริยา	
1. ข้อใดคือความหมายของคำกริยา ก. คำที่ใช้แทนนามหรือข้อความที่กล่าวมาแล้ว ข. คำที่แสดงการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนาม ค. คำที่บอกลักษณะ ขนาด หรือรูปร่าง 2. คำกริยาสามารถแบ่งออกได้กี่ชนิด ก. 2 ชนิด ข. 3 ชนิด ค. 4 ชนิด ง. 6 ชนิด 3. คำกริยาชนิดต่าง ๆ ได้แก่อะไรบ้าง ก. กริยาที่ 1 กริยาที่ 2 กริยาที่ 3 ข. ประพันธกริยา ปลูกจากกริยา ค. อกรรมกริยา สกรรมกริยา วิกัตกรรณกริยา กริยานุเคราะห์ ง. ผิดทุกข้อ 4. ข้อใดไม่ใช่ชนิดของกริยา ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. ประพันธกริยา ง. อกรรมกริยา 5. ข้อใดเป็นคำกริยาที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. อกรรมกริยา ง. วิกัตกรรณกริยา	6. ข้อใดเป็นคำกริยาที่ไม่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. อกรรมกริยา ง. วิกัตกรรณกริยา 7. คำกริยาในข้อใดที่มีหน้าที่ขยายคำกริยาอื่น ๆ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. อกรรมกริยา ง. วิกัตกรรณกริยา 8. ตีกล่อม เป็นกริยาชนิดใด ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. อกรรมกริยา ง. วิกัตกรรณกริยา 9. แฟนฉันสวยเหมือนดาราลูกทุ่ง มีคำกริยาชนิดใด ก. สกรรมกริยา ข. กริยานุเคราะห์ ค. อกรรมกริยา ง. วิกัตกรรณกริยา

10. คำกริยาในข้อใดที่ต้องอาศัยคำกริยาอื่นมาช่วยกริยาลำคัญในประโยค เพื่อให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ก. คุณครูให้การบ้านพวกเรา ข. ฉันเคยไปเชียงใหม่ ค. เลขข้อนี้ผิด ง. จิงโจ้กระโดด <u>คำวิเศษณ์</u> 11. ข้อใดคือความหมายของคำวิเศษณ์ ก. คำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ข. คำที่บอกลักษณะ ขนาด หรือรูปร่าง ค. คำที่แสดงการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนาม ง. คำที่ทำหน้าที่ประกอบคำอื่น ๆ เพื่อให้ได้ใจความชัดเจนยิ่งขึ้น 12. คำวิเศษณ์สามารถแบ่งออกได้กี่ชนิด ก. 2 ชนิด ข. 3 ชนิด ค. 4 ชนิด ง. 6 ชนิด 13. คำวิเศษณ์แต่ละชนิดได้แก่อะไรบ้าง ก. อกรรมกริยา สกรรมกริยา กริยานุเคราะห์ วิตรรกกริยา ข. ประกอบคำนาม ประกอบคำกริยา ประกอบคำสรรพนาม ประกอบคำวิเศษณ์ ค. ประพันธกริยา ปฤจฉากริยา ง. ผิดทุกข้อ	ให้นักเรียนพิจารณาว่าประโยคที่กำหนดให้เป็นคำวิเศษณ์ชนิดใด 14. เขาเป็นคนเลว ก. จำนวน ข. ลักษณะ ค. เวลา ง. อาการ 15. ตอนนี้สายมากแล้ว เขายังไม่ไปโรงเรียน ก. จำนวน ข. ลักษณะ ค. เวลา ง. อาการ 16. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีที่รวยที่สุด ก. จำนวน ข. ลักษณะ ค. เวลา ง. อาการ 17. นายเจื้อยเพื่อนฉันพูดซ้ำจนฟังไม่รู้เรื่อง ก. จำนวน ข. ลักษณะ ค. เวลา ง. อาการ 18. เจ้าที่คึกคักที่บ้านฉันผายลมเหม็นมาก ก. สถานที่หรือระยะทาง ข. ขนาด ค. กลิ่น ง. สี
---	---

19. โรงเรียนของเรามีพื้นที่ว่างเป็นบริเวณกว้าง ก. สถานที่หรือระยะทาง ข. ขนาด ค. กลิ่น ง. สี	20. ถึงรูปร่างเธอจะอ้วน แต่ก็ยังดูเป็นคนสวย ก. กลิ่น ข. ขนาด ค. รูปร่าง ง. สถานที่หรือระยะทาง
--	--

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชุดการเรียนรู้ที่ 3 คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

คำบุพบท 1. ข้อใดคือความหมายของคำบุพบท ก. คำที่แสดงความเป็นเหตุเป็นผลในประโยค ข. คำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค ค. คำที่แสดงการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนาม ง. คำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนามอื่น ๆ เพื่อให้ได้ใจความชัดเจน 2. คุณครูสอนแต่สิ่งที่ดีให้ _____ นักเรียน ก. เพื่อ ข. แต่ ค. ถึง ง. แก่ 3. เขายังไม่เคยหยุดงานเลย _____ เข้ายันเย็น ก. สำหรับ ข. บน ค. ตั้งแต่ ง. แห่ง 4. โปรดเอื้อเพื่อ _____ เด็ก สตรี และคนชรา ก. เพื่อ ข. แต่ ค. ถึง ง. แก่ 5. รายงานการประชุมวางอยู่ _____ โต๊ะในห้องประชุม ก. เพื่อ ข. แต่ ค. บน ง. แก่	6. เขาต้องรีบกลับบ้าน _____ เร็ว เพราะต้องหาข้าวให้น้อง ๆ ทาน ก. สำหรับ ข. บน ค. ตั้งแต่ ง. โดย 7. ตำรวจตระเวนชายแดนออกตรวจความเรียบร้อย _____ ความสงบสุขของประเทศ ก. เพื่อ ข. ถึง ค. แต่ ง. ได้ 8. วันนี้อากาศร้อนมาก _____ ฉะนั้นเป็นลม ก. ด้วย ข. บน ค. จน ง. โดย คำสันธาน 9. ข้อใดคือความหมายของคำสันธาน ก. คำที่อธิบายเหตุผล ข. คำที่เชื่อมประโยค 2 ประโยคให้เป็นเรื่องเดียวกัน ค. คำที่แสดงเหตุผลของประโยค 2 ประโยค ง. คำที่เชื่อมให้เป็นประโยคขัดแย้ง 10. ฉัน _____ น้องจะไปซื้อของ ก. กับ ข. และ ค. ถึง ง. เพราะ
---	---

11. เขาเรียนเก่ง_____ได้รับรางวัลเรียนดีมาตลอด

- ก. มิฉะนั้น
- ข. เพราะ
- ค. จึง
- ง. ฉะนั้น

12. ข้อใดเป็นคำสันธานเพื่อเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

- ก. ถึงเขาเกรงแต่เขาก็รักเพื่อน
- ข. เธอชอบเรียนคณิตศาสตร์หรือเรียนภาษาไทย
- ค. เขาไม่อ่านหนังสือจึงทำให้เขาสอบตก
- ง. พอเขากลับมาถึงบ้านก็อาบน้ำทันที

13. ข้อใดเป็นคำสันธานที่เป็นเหตุเป็นผลกัน

- ก. ถึงเขาเกรงแต่เขาก็รักเพื่อน
- ข. เธอชอบเรียนคณิตศาสตร์หรือเรียนภาษาไทย
- ค. เขาไม่อ่านหนังสือจึงทำให้เขาสอบตก
- ง. พอเขากลับมาถึงบ้านก็อาบน้ำทันที

14. คุณอาของฉันเลี้ยงสุนัข แมว_____นก

- ก. แต่
- ข. หรือ
- ค. จึง
- ง. และ

15. น้ำท่วม_____คนตัดต้นไม้ทำลายป่า

- ก. แต่
- ข. ด้วย
- ค. เพราะ
- ง. ก็

คำอุทาน

16. "ว้าย" เป็นคำอุทานชนิดใด

- ก. แสดงความรู้สึกดีใจ
- ข. แสดงความรู้สึกเสียใจ
- ค. แสดงความรู้สึกตกใจ
- ง. แสดงความรู้สึกตื่นเต้น

17. _____ฉันชอบได้ที่หนึ่ง

- ก. โอ๊ย!
- ข. อู๊บ๊ะ!
- ค. อ้าว!
- ง. ไชโย!

18. _____ทำไมเขาถึงกลายเป็นคนแบบนี้

- ก. โอ๊ย!
- ข. อู๊บ๊ะ!
- ค. อ้าว!
- ง. ไชโย!

19. _____หิวข้าวจังเลย

- ก. โอ๊ย!
- ข. อู๊บ๊ะ!
- ค. อ้าว!
- ง. ไชโย!

20. _____ทำข้อสอบเสร็จแล้ว

- ก. ว้าว!
- ข. พุทโธเอ๊ย!
- ค. ว้าย!
- ง. ไชโย!

19. โรงเรียนของเรามีพื้นที่ว่างเป็นบริเวณกว้าง ก. สถานที่หรือระยะทาง ข. ขนาด ค. กลิ่น ง. สี	20. ถึงรูปร่างเธอจะอ้วน แต่ก็ยังดูเป็นคนสวย ก. กลิ่น ข. ขนาด ค. รูปร่าง ง. สถานที่หรือระยะทาง
--	--

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ-สกุล	นางสาวศุภลักษณ์ จันทนกุล
เกิดวันที่	12 กันยายน พ.ศ. 2516
สถานที่เกิด	อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	18/63 หมู่บ้านอยู่เจริญ ซอยลาดพร้าว 71 ถนนลาดพร้าว เขตลาดพร้าว แขวงลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง พ.ศ. 2540 เกียรตินิยมอันดับ 2 ศิลศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2545 การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ